Landgoed De Berkt, Heesch

Landschapsontwerp

Versie R004

31-05-2022

KRUIT KOK
LANDSCHAPSARCHITECTEN

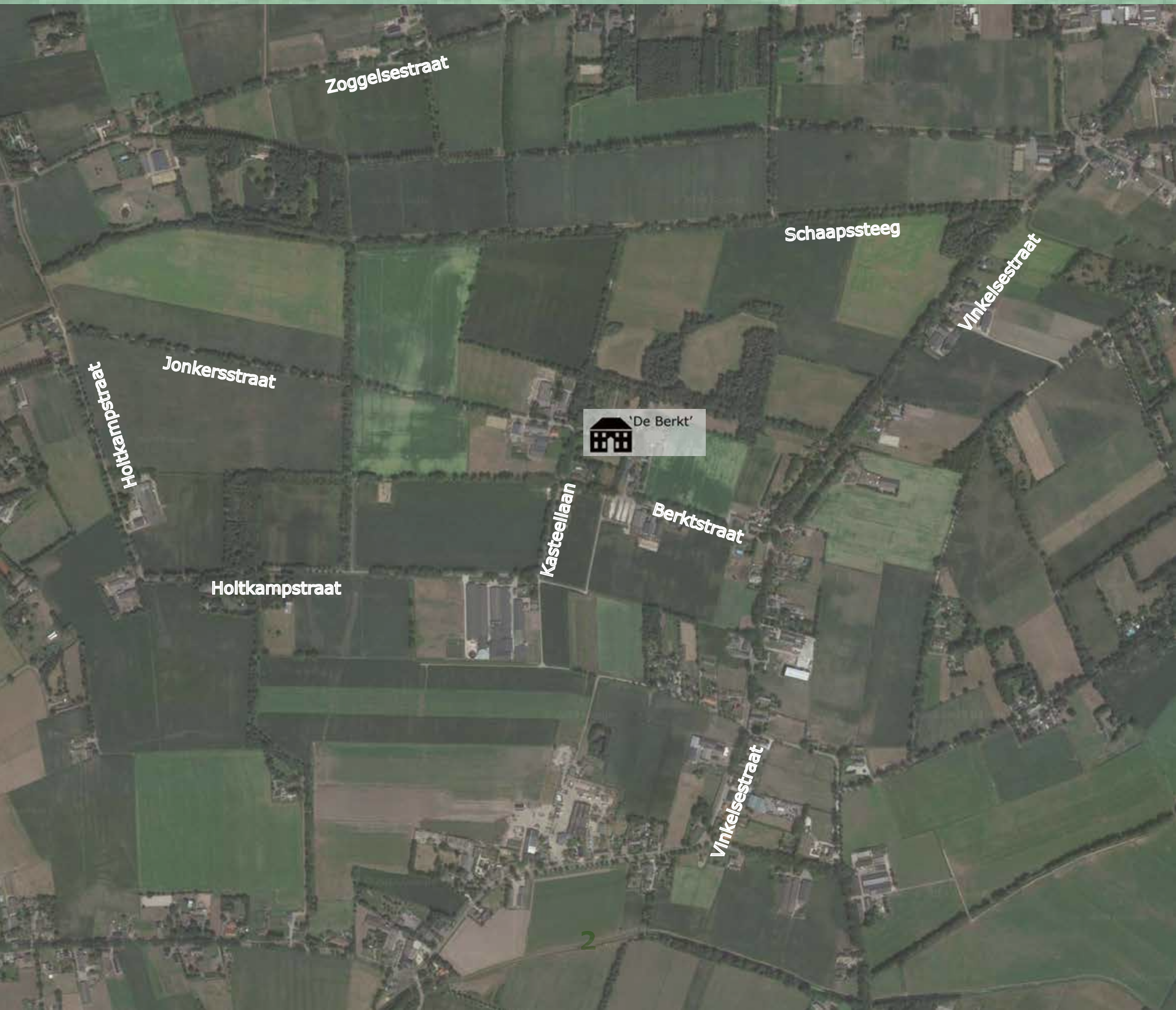
Zoggelsestraat
Schaapssteeg
Vinkelsestraat
Jonkersstraat
Holtkampstraat
'De Berkt'
Kasteellaan
Berktstraat
Holtkampstraat
Vinkelsestraat

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Beleidskader

3. De geschiedenis van Landgoed de Berkt

4. Historische landschappelijke en ruimtelijk-architectonische stijlkenmerken

5. Geologie, geomorfologie, geohydrologie en het huidige watersysteem

6. Ontwerp Landgoed de Berkt

    - Principes monumentale lanen
    - Herstelplan lanen
    - Ontwerp lanen en profielen van het sterrenbos
    - Zichtlijnen
    - Natuurlandgoed
    - Watersysteem
    - Routes
    - Beeldkwaliteit en beeldtaal

7. Kansen voor de toekomst

8. Fasering

9. Bronnen

Colofon

1. Inleiding

Entree naar hoofdwoning Landgoed de Berkt

Zijgevel hoofdwoning met dwarsdeelschuur

Houtwallaan dwars door het landgoed

In opdracht van familie de Laat is een integraal landschapsplan ontwikkeld voor Landgoed de Berkt. Er is veel deelonderzoek gedaan en heel veel kennis van het gebied aanwezig bij de eigenaar. Dit document brengt deze kennis samen en vertaalt dit naar een integraal toekomstbeeld voor het totale landgoed, een stip op de horizon, waar in stappen naar toegewerkt kan worden.

Onderdeel van dit integrale plan is het maken van een inpassingsplan voor twee nieuwe woningen aan de Vinkelsestraat. De ambitie is deze woningen zo in te passen dat ze onderdeel uit gaan maken van de omgeving en van het landgoed en het landgoedkaraker gaan versterken. Dit geldt ook voor de te renoveren en herstellen bebouwing bij het hoofdgebouw ten behoeve van nevenactiviteiten aan de Kasteellaan.

Het rapport begint met een beschrijving van de geschiedenis, de huidige situatie en de ambities voor het landgoed. Het ontwerp bestaat uit twee delen; het eerste deel gaat over de ruimtelijke structuur van het landgoed als geheel. Het tweede deel beschrijft het landschapsontwerp voor de percelen waar de nieuwe woningen gepland zijn.

Om de integraliteit van de opgave en het fenomeen landgoed te duiden een korte definitie uit het lexicon van de tuin- en landschapsarchitectuur (professor Meto Vroom):
"Het fenomeen landgoed of buitenplaats in Nederland ontwikkelde zich in de zeventiende eeuw toen rijke kooplieden naast hun stadswoning een weekendverblijf lieten bouwen. Profijt en ornament werden gecombineerd. Een landgoed of buitenplaats bestond uit een landhuis met boomgaarden, lanen, bosvakken, moes- en siertuinen als zelfstandige compositie. Activiteiten als bosbouw, landbouw en de jacht kunnen een inkomstenbron voor de eigenaar vormen maar plezier en ontspanning waren ook belangrijke onderdelen van een landgoed. Een landgoed is vanouds een economische eenheid: de exploitatie van landbouwgronden, bossen en jacht voorziet de eigenaar van inkomen."

Hedendaagse buitenplaatsen en landgoederen hebben een iets andere betekenis. Het zijn plaatsen van allure waar grote delen bos en natuurgebied openbaar toegankelijk zijn. De waarde van hedendaagse landgoederen zijn zowel cultuurhistorische (gebouwen, tuinen), natuurwetenschappelijk (vegetatie, fauna, geomorfologie) als landschappelijk (watersystemen, zichtlijnen, lanen) en recreatief (paden en verblijfplekken). De opbrengsten voor hedendaagse landgoederen worden deels gefinancierd door opbrengsten van het land, door subsidies voor klimaat- en biodiversiteitsdiensten, maar ook de woonfunctie en recreatie is een inkomstenbron. De Familie de Laat heeft de ambitie om landgoed de Berkt te herstellen en toekomstbestending te maken. Dit betekent het herstellen van de allure van het landgoed als cultuurhistorisch monument, een duurzaam watersysteem ontwerpen en de biodiversiteit verhogen maar ook het beheer en onderhoud op lange termijn veiligstellen.

Wij hopen dat dit document daar een bijdrage aan kan leveren. Veel leesplezier!

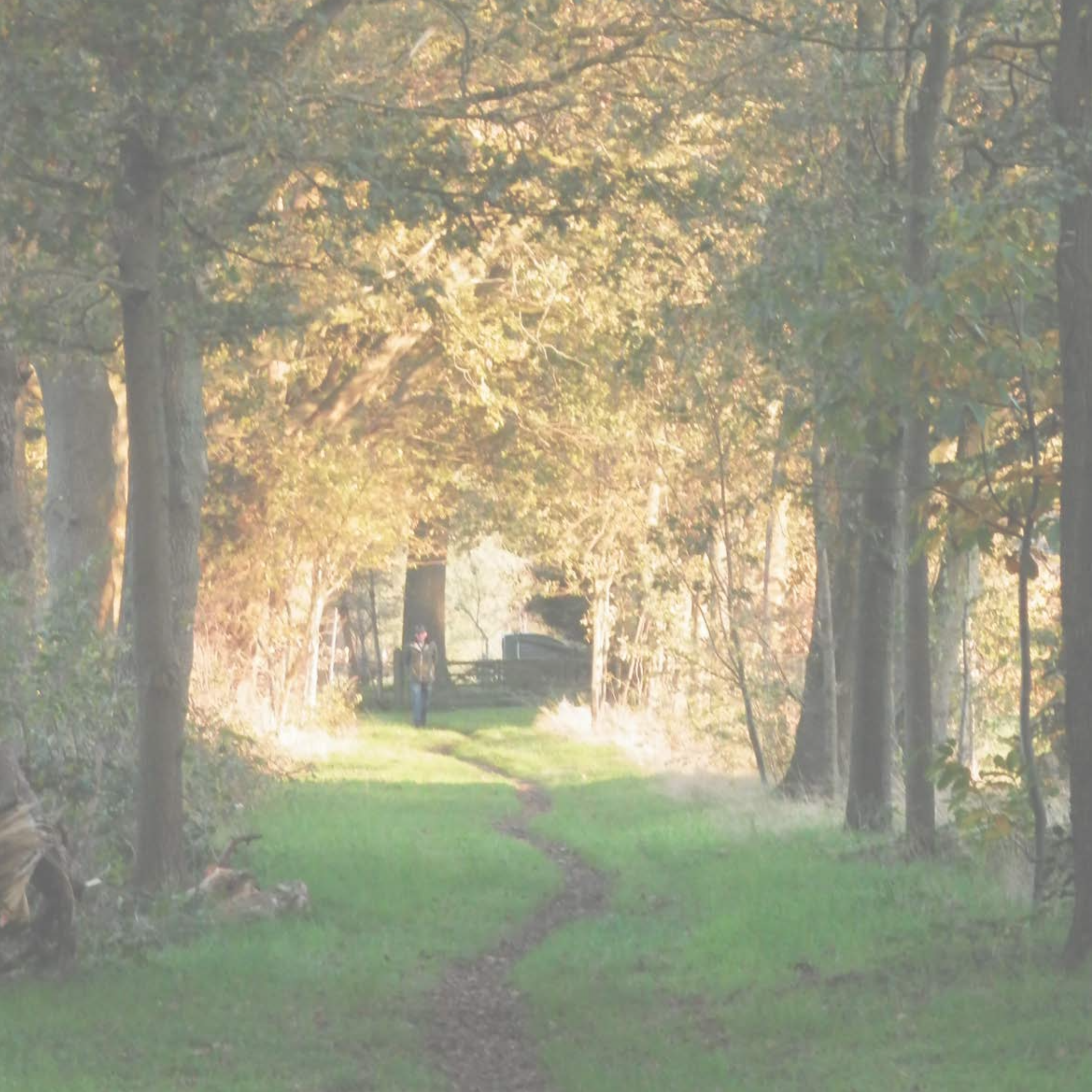

2. Beleidskader

Cultuurhistorische waardenkaart
Gemeente Bernheze

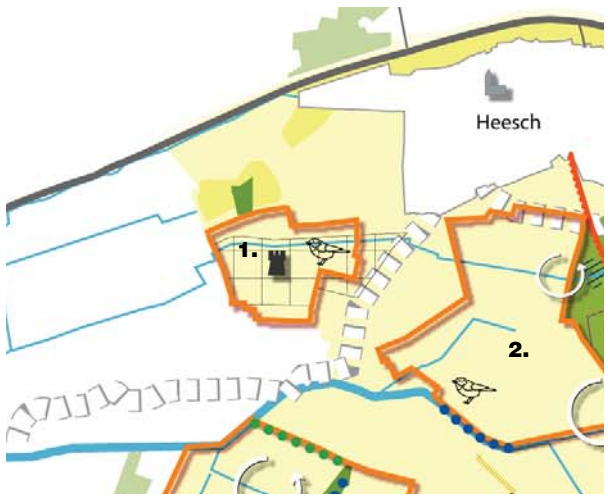

Landschapsontwikkelingsplan | Kwaliteitbeeld

In het landschapsontwikkelingsplan van de gemeente Bernheze wordt Landgoed de Berkt in de kwaliteitskaart aangeduid als historisch landgoed met kasteel, karakteristieke (laan)beplanting en leefgebied voor das en struweelvogels.

De structuurvisie Bernheze 2010 is een belangrijke onderlegger voor het landschapsontwikkelingsplan. In de structuurvisie wordt landgoed de Berkt aangeduid als cultuurhistorisch waardevol object. Ook zijn de legendaeenheden ‘ruimte voor water’ en ‘recreatie’.

Het landschapsbeleid is gericht op behoud, herstel en versterking van de karakteristieken van de verschillende landschappen. Landgoed de Berkt ligt in de landschapseenheid dekzandvlakten en dekzandruggen bestaande uit afwisselend drogere en nattere delen, relatief grote blokverkavelingen omzoomd met lanen en houtwallen. De Berkt ligt op een relatief nat deel met hoge grondwaterstand.

Voor landgoed de Berkt en omgeving is de ambitie om lanen en karakteristieke zandpaden te behouden en te herstellen, om het sterrenbos van de Berkt te herstellen en de natuur- en cultuurhistorische waarde op het landgoed te vergroten door het (dennen)bos om te vormen tot hakhout en middenbos.

Speciale aandacht wordt in de beleidsstukken gevraagd voor de inpassing van nieuwe erven in het buitengebied; de positionering van de gebouwen in combinatie met het toepassen van gebiedseigen erfbeplantingen.

Het beleid is ook gericht op het vergroten van de biodiversiteit van het cultuurlandschap. De steenuil is benoemd als ambassadeursoort voor Bernheze.

Ambassadeursoort van Gemeente Bernheze;
de Steenuil

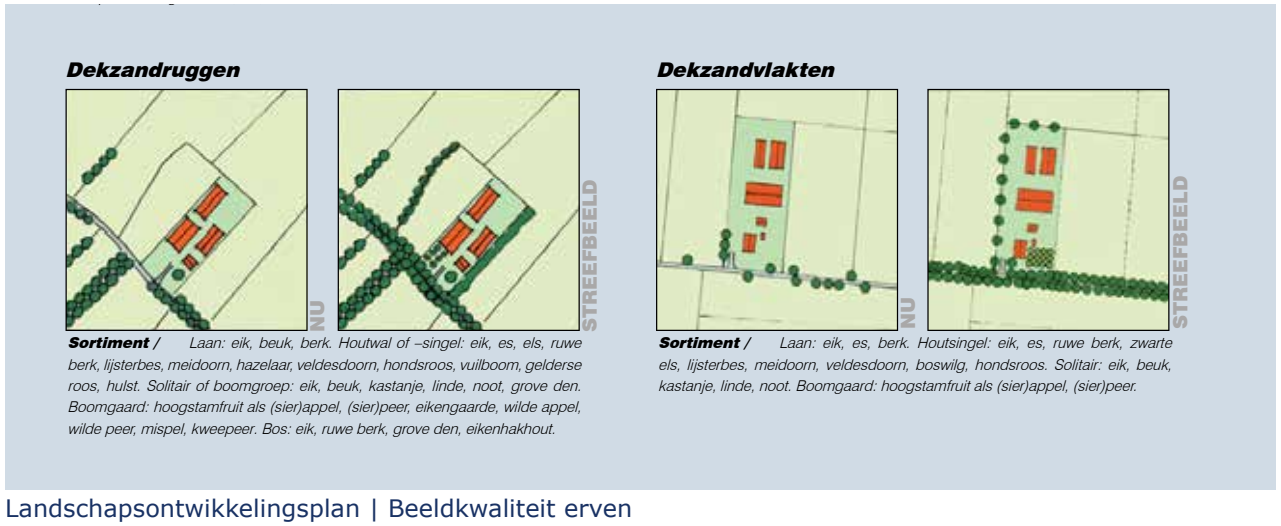

Landschapsontwikkelingsplan | Beeldkwaliteit erven

3. De geschiedenis van Landgoed de Berkt

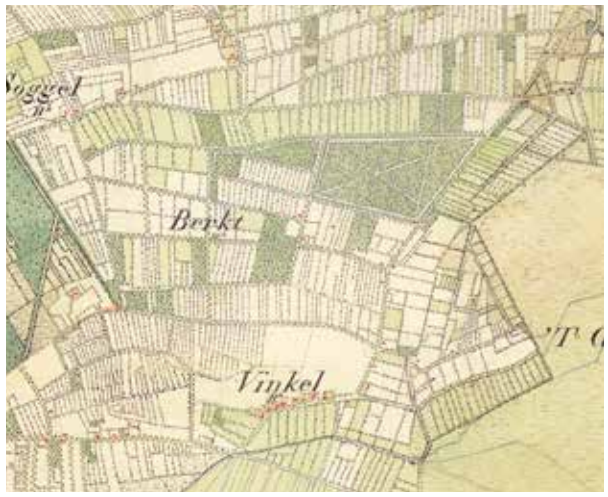

Historische kaart 1836

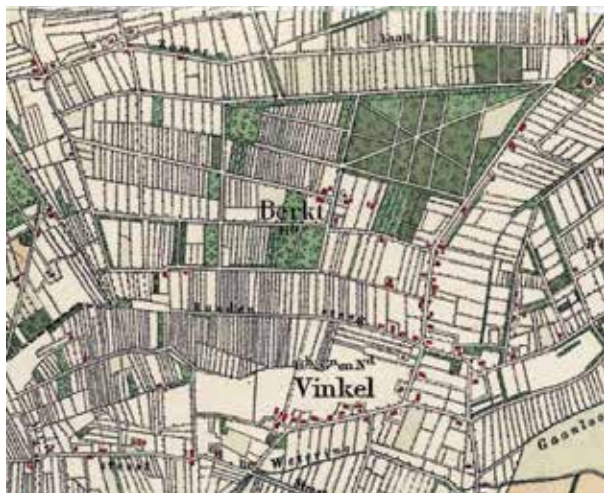

Historische kaart 1922

Huidige situatie Landgoed de Berkt

Landgoed de Berkt in Heesch is begin 1800 gesticht door Joannes Linsen, zoon van de fabrikantenfamilie Linsen uit Grave. Linsen ontwikkelde vanaf 1800 tot 1835, door ontginning van woeste heide en broekland, landgoed de Berkt; een bijzonder landgoed op laaggelegen natte grond, ondiepe beekdalgronden tussen beek de Vinckel en hogere akkergronden van totaal 112 ha.

Hij liet een 'kasteeltje' bouwen, legde lanen en bospercelen aan. Een van de lanen is de zichtas op het huis de Berkt, die verhoogd is aangelegd. Voor zijn 'vermaak en dat van zijn vriendengroep' legde Linsen op de natste gronden een sterrenbos aan op rabatten. Ook werd een zgn. Engels werk of doolhof in landschappelijke stijl aangelegd.

De topografische kaart van 1836 toont een totaaloverzicht van landgoed de Berkt.

Tussen 1842-1848 is het landgoed overgenomen door adellijke familie van den Bogaerde van Terbrugge van het naburige landgoed Heeswijk. De baronnen en jonkheren gebruikte het kasteeltje voornamelijk als jachthuis en vertier. Het landgoed werd omschreven als:
"Een landgoed bestaande uit een herenhuis, drie bouwmans huizen met drie afzonderlijke schuren en een arbeiderswoning, verschillende opstallen zoals schoppen en varkenshokken, erven, boomgaarden, Engelse tuinen, mast- en schaarbossen, bouw - en weilanden, lanen, wegen."

Vanaf 1895 werd het jachthuis verhuurd aan Franciscus de Laat, grootvader van de huidige eigenaar. Die begon er een bakkerij en later ook een café annex kruidenierswinkel. De oven van de bakkerij in het bakhuisje nog werd gestookt met hout uit de rabatbossen.

De topografische militaire kaart van 1922 laat vrijwel een ongewijzigd beeld zien ten opzichte van de kaart uit 1836. Opvallend zijn hier de donkere kleur van de naaldhoutbossen en de aanwezigheid van een houtwal aan de oost- en noordgrens, de huidige Vinkelsestraat en de Schaapsteeg. Ook is het kleinschalig strokenlandschap ten westen van de kasteellaan nog intact. Naast het huis zien we nu een schuur en bijgebouwen.

Vanaf 1950 heeft het landgoed grote ontwikkelingen ondergaan als gevolg van de intensieve veehouderij en ruilverkavelingen. Grote delen van het sterrenbos zijn verdwenen, houtwallen geslecht en de strokenverkaveling zijn omgevormd tot grote percelen.

Vanaf 1998 is een deel van het oorspronkelijke landgoed in handen gekomen van Frans de Laat, de derde generatie, en wordt veel gedaan aan herstel van het oorspronkelijke landgoed. De ambitie van de familie is het lanenstelsel van het sterrenbos te herstellen en het landgoed te ontwikkelen tot natuurlandgoed.

4. Historische landschappelijke en ruimtelijk-architectonische stijlkenmerken

Voorgevel hoofdwoning Landgoed de Berkt 1974

Voorgevel hoofdwoning Landgoed de Berkt 1989

Voorgevel hoofdwoning Landgoed de Berkt 2019

Het landgoed bestond zoals vele ontginningslandgoederen uit die tijd uit eikenlanen, houtwallen, een sterrenbos en een Engels bos voor jacht en vertier. Kleinschalige verkaveling van sloten en houtwallen, noord-zuid georiënteerd, uitmondend in de Vinckel. Rondom het jachthuis lag een buitengracht en binnengracht met tuin, vijvers en boomgaarden. Ook maakten drie boerderijen en een tuinmanswoning onderdeel uit van het landgoed.

Familie de Laat heeft slechts een klein deel van de 111 hectaren groot landgoed in hun bezit. Ze zijn voornemens om de omgeving van het hoofdgebouw en het sterrenbos in allure te herstellen.

Het landgoed is in velerlei opzichten veel minder monumentaal dan “de grote broer” kasteel Heeswijk even verderop. Toch zijn er bijzondere elementen van allure te herkennen. Wij beschrijven en analyseren hieronder de huidige situatie. Hierbij maken we gebruik van de studie van het Monumentenhuis Brabant over landgoed de Berkt naast andere bronnen.

Ensemble jachthuis, bijgebouwen en erf aan de Kasteellaan

Het huis, gelegen aan het einde van de zichtas Jonkerstraat, kent vermoedelijk zijn oorsprong al in de zestiende eeuw maar is ingrijpend verbouwd omstreeks 1830 door Joannes Linsen.

In 1974 werd het landhuis op de monumentenlijst geplaatst. Rond 1980 is het huis gerestaureerd door Bossche school architect Jan de Jong. Daarbij is de gevel ontpleisterd, het interieur aangepast. Opvallend is ook de toepassing van de grijze Bossche schoolkleur op, onder andere, de houten omlijsting van de voordeur. In 2002 is er aan de achterzijde een uitbreiding gerealiseerd door Hans van der Laan. Ook de poorten en brug over de gracht zijn van deze architect.

Op het erf zijn verder aanwezig een agrarische schuur uit circa 1919. Deze dwarsdeelschuur is een rijksmonument. Een vervallen kippenschuur en een hooiberg c.q. karschop dateren uit de jaren ’60.

De eigenaar is voornemens om de drie objecten te restaureren en te verbouwen tot respectievelijk een multifunctionele ruimte en een zorgwoning|B&B. Monumentenhuis Brabant heeft een positief advies gegeven over deze ambities en aanbevelingen gedaan.

Dwarsdeelschuur 1989

Dwarsdeelschuur 2019

Achterzijde erf 1974

Achterzijde erf 2019

Zicht op een deel van de tuin 1989

Fruitboomgaard ten zuiden van de hoofdwoning

Rode beuken groep

Tuin en erf
Rondom het huis ligt een parkachtige aanleg die vanaf 1800 tot stand is gebracht en bestaat uit een buitengracht, een binnengracht, boomgaarden aan weerszijde van de binnengracht en een tuininrichting rondom het huis.

De buitengracht is niet meer geheel intact. De binnengracht is in 1999 compleet gemaakt. Naast het huis ligt een perceel met enkele oude hoogstamfruitbomen. De gracht rondom het huis is met berken begroeid.

De huidige erfbeplanting in de voortuin bestaat uit enkele forse solitaire bomen waaronder een oosterse plataan uit 1810, tamme kastanje en paardenkastanje. Langs het pad naar het huis staan symmetrisch beukenhagen. Symmetrisch aan weerszijde van het huis twee lindebomen waarvan er één zeer oud, en twee zuilvormige taxussen.

In de achtertuin staat een rode beuk en een tamme kastanje.
Symmetrisch, aan beide zijden van het hoofdhuis in de boomgaarden zijn in 2002 twee groepen rode beuken geplant. Deze groepen zullen op den duur uitgroeien tot monumentale clumbs.

Opvallend is de zo goed als perfecte cirkelvormige uitgraving van het achterterras die doorloopt tot aan de voorkant van het huis. Langs de beukenhaag in de achtertuin is een border met sierplantsoen en moestuin. Deze siertuin is vanaf 2000 aangelegd.

Het erf oogt momenteel wat rommelig. Een grondige opruimbeurt kan het landgoed weer in allure herstellen. De heldere lijnen, mooie vlakken en zichtlijnen van en naar het hoofdhuis horen daarbij. De voorgenomen restauratie van de bijgebouwen kunnen daaraan bijdragen.

5. Geologie, geomorfologie, geohydrologie en het huidige watersysteem

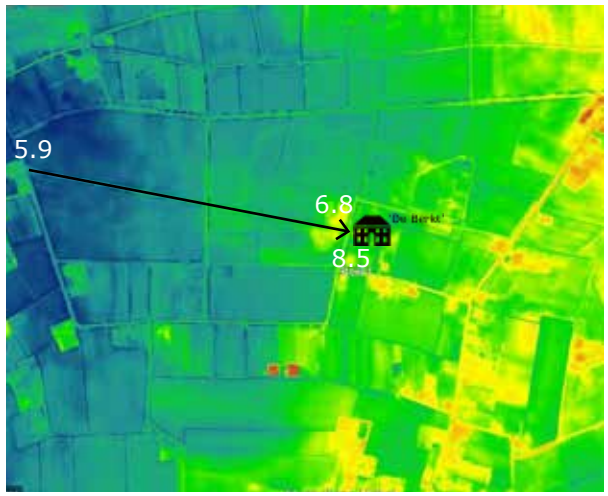

AHN Landgoed de Berkt

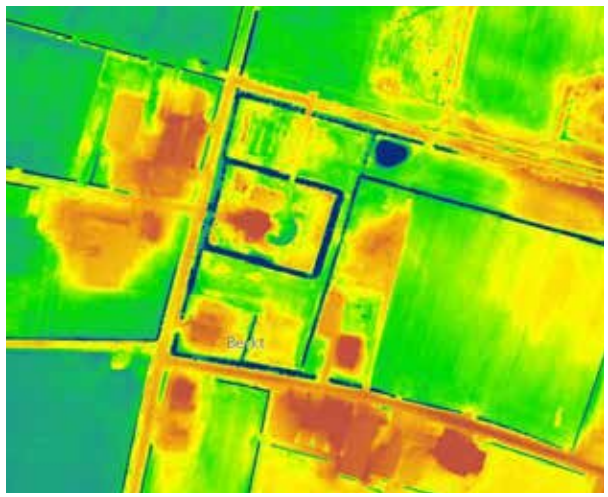
AHN Hoofdwoning

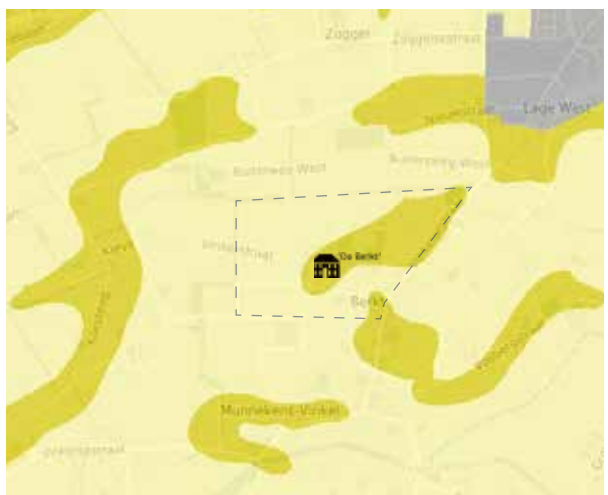
Geomorfologische kaart

Geomorfologie en hoogteligging
De Algemene Hoogtekaart Nederland laat zien dat het gebied in westelijke richting afloopt. Op het meest natte deel van het oorspronkelijke landgoed was het Engels werk of doolhof in landschappelijke stijl aangelegd. Hiervan is helaas niets meer aanwezig.

Het landhuis is gelegen op een iets hoger gelegen dekzandrug. Het hoogteverschil van een meter tussen het lage westen van het landgoed (5.9 + NAP) en het dekzandruggetje (6.8 + NAP) is architectonisch nog eens goed uitgenut door het landhuis ook eens op een terpje te leggen (+ 8.5 NAP). Hiermee is met minimale middelen een maximaal monumentaal landschappelijk architectonisch effect behaald.

Geologie
Ten oosten van het landhuis diagonaal over het oorspronkelijke landgoed loopt een breuk in de ondergrond, die niet exact te herleiden is. Deze Peelrandbreuk heeft als eigenschap om op de hogere oostelijk gelegen gronden nattere omstandigheden te hebben dan de lager westelijk gelegen gronden. De natte omstandigheden boven en dus ten oosten van de breuk wordt “wijst” genoemd. Wijstwater of grondwater komt uit grotere diepten vlak aan het maaiveld of in sommige gevallen aan de oppervlakte. Wijst op De Berkt wordt veroorzaakt door van oost naar west stromend grondwater dat hinder ondervindt van de verdichte breukrand en opgestuwd kan worden tot aan het maaiveld waardoor de hoger gelegen gronden aan de oostkant vochtiger zijn. Dit wijstwater bevat o.a. veel ijzer en kalk omdat het water er een lange tijd over heeft gedaan om van grote diepte en afstand te komen waardoor er veel ijzer en andere ionen (mineralen) in zijn opgenomen. Dit wijstwater is essentieel voor het voorkomen van specifieke plantengroepen. Als natuurbeheertype wordt dit aangeduid met “Vochtig hooiland – (N10.02)”

Op vele plaatsen in Oost Brabant vlak voor de Peelrandbreuk komen vaker grachten om boerderijen, buitens, herenhuizen en kastelen voor. Deze grachten konden permanent gevuld blijven met wijstwater doordat ze permanent wateraanvoer hadden, en een barrière vormden waardoor het water in de gracht bleef staan. Deze barrière is de breuk in de ondergrond. Deze breuk is ook mede verantwoordelijk voor de relatief natte omstandigheden waarin het landgoed is gelegen. Op de historische kaarten is goed te zien dat het landgoed geheel is omsloten door een fijn stelsel van sloten. De lanen, gelegen op lage dijkjes, hadden aan weerszijde ondiepe greppels. Bovendien wijzen ook de benamingen (toponiemen) in het gebied op natte omstandigheden en het voorkomen van wijst. Enkele voorbeelden zijn: Wijstbunders, Hooge wijst, Lage wijst en Het Ven. In het bestaande bos hebben we ook de relicten van een rabattenbossen kunnen ontdekken.

Zonder het voorkomen van de Peelrandbreuk zou de geohydrologische omstandigheden van dit gebied in zijn geheel anders en droger geweest zijn. Op dit moment heeft het landgoed last van verdroging, doordat de grondwaterstanden na de ruilverkaveling van 1970 gedaald zijn. Hierdoor heeft ook een vermindering in biodiversiteit plaats gevonden.

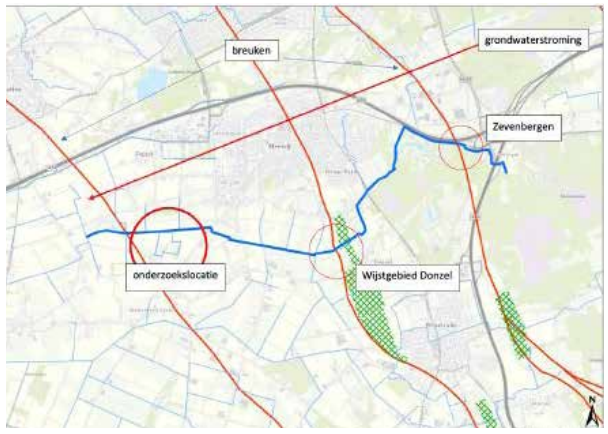

Breuklijnen
(bron digitale kaartenbank provincie Noord Brabant)

Watermeetpunten

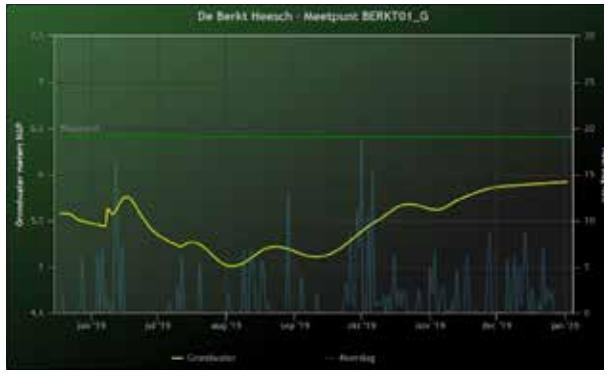
Watermetingen januari 2020

Waterhuishouding

Grondwater

Op verzoek van Frans de Laat is er een geohydrologisch onderzoek verricht op de percelen aan de noordwestzijde van het landgoed.

Het doel van het onderzoek is de vraag of er sprake is van een wijst|kwelsituatie. Het is namelijk de wens van de opdrachtgever om het natuurbeheertype Vochtig hooiland te realiseren (N10.02)

Het rapport concludeert op basis van onderzoek dat er inderdaad sprake is van wijst. Uit de watermonsters is ook gebleken dat de EGV van het grondwater tussen de 520 en 630 en de Ph tussen de 6,2 en 7,2 is. Deze waarden passen bij het beheertype voor Vochtig Hooiland.

De grondwaterstand op het terrein wordt vanaf het voorjaar van 2019 sytematisch 2 keer per maand in 4 peilbuizen gemeten en opgeslagen in een database. De boringen laten een grondwaterstand zien van -60 tot -80 cm onder maaiveld. Dit is nog relatief hoog gezien de erg droge winter die eraan voorafging. De boringen laten een GHG van ± 30 cm beneden maaiveld zien. De permanente metingen van de afgelopen jaren laten zien dat er een grote fluctuatie is aan grondwaterstand. Januari 2020 is het grondwater inderdaad gemeten op 30 cm onder maaiveld maar in de droge zomer van 2019 lag de grondwaterstand op het laagste punt van 1,15 cm onder maaiveld. Ten behoeve van de gewenste natuurdoelen van onder andere het realiseren van vochtige hooilanden blijkt het vasthouden en aanvoeren van water noodzakelijk. Hiervoor moet een plan bedacht worden.

Oppervlaktewater

Ten noorden van het perceel, parallel aan de Schaapssteeg ligt een hoofdwatergang van Waterschap AA en Maas. Deze waterloop begint in Zevenbergen en loopt in westelijke richting. Hij kruist daarbij een drietal breuklijnen en wordt deels gevoed met kalkrijk grondwater uit de wijstgebieden bij het passeren van de breuklijnen. In de winter en het voorjaar komt het ijzer en kalkrijke water aan de oppervlakte.

Het landgoed heeft ook last van verdroging. De grachten worden niet altijd meer gevoed door alleen grondwater. Uit de watergang langs de Schaapssteeg wordt momenteel ook het watersysteem van het landgoed en de gracht rondom het jachthuis gevoed. Hiervoor is een nieuwe inlaat gegraven die in het hart van het landgoed door een zandruggetje heen steekt.

Agrarisch water loost ook op dit watersystemen. Schoon kwelwater wordt vermengd met zuur agrarisch water. Voor de gewenste natuurontwikkeling en herstel van het oorspronkelijke landgoed is dit niet de beste situatie. In het ontwerp doen we een aantal voorstellen om dit te verbeteren.

Poel dicht bij hoofdwoning

Begroeiing rondom poel aan de Kasteellaan

Begroeiing rondom poel in hart van landgoed

Poelen
Er zijn drie poelen aanwezig op het landgoed. Een poel ligt dicht bij het hoofdhuis. Hier is een informatiebord en vlonder ten behoeve van natuureducatie aanwezig. De tweede poel is gelegen in het westelijk deel tegen de Kasteellaan aan. De derde poel ligt in het hart van het landgoed in een driehoek tussen de diagonaallanen en de oostelijke noord–zuid laan. De poelen hebben hoge natuurwaarden.

Ambitie
Het is de uitdaging om via inrichtingsmaatregelen de hydrologische omstandigheden te verbeteren en verder te ontwikkelen tot een klimaatbestendig systeem van waterhuishouding en waterkwaliteit dat recht doet aan de natuurdoelstellingen en cultuurhistorische doelstellingen van het landgoed.

6. Ontwerp Landgoed de Berkt

Principe van een landgoed

Principe van een monumentale landgoedlaan

De ambitie is om Landgoed de Berkt in allure te herstellen en het tot een natuurlandgoed om te vormen. Het landschapsherstelplan richt zich op de lanen en zichtlijnen, het watersysteem, de padenstructuur, de natuurontwikkeling en de ruimtelijk-architectonische beeldtaal. In het tweede deel wordt ingezoomd op de inrichtingsplannen voor de twee locaties waar nieuwe woningen en voorzieningen aan het landgoed worden toegevoegd.

Principes monumentale lanen

Lanen en lanenstelsels op historische (ontginnings)landgoederen hebben vaak een monumentale functie. Maar niet alleen monumentaliteit speelde een rol, ook was een grote ontginning van woeste gronden een vorm van geldbelegging.

Vaak wordt bij een ‘laan’ gedacht aan een dubbele rij bomen in een regelmatig plantverband van gelijke soort en leeftijd. Vele lanen op Nederlandse landgoederen zijn echter niet allemaal zo regelmatig. Er zijn ook lanen met dubbele rijen in onregelmatig plantverband, en ook met verschillende soorten bomen. Veel lanen op ontginningslandgoederen liggen op ‘dijkjes’ 0.5 tot 1 meter boven maaiveld, opgehoogd met materiaal uit de bermsloot. In de achttiende eeuwse landgoedontginningen werd vaak gewerkt met de maat Rijnlandse roeden. Een roede is 3,76 meter, twee roede 7,5 meter, 3 roede 11.30 meter en 4 roede 15 meter. Deze maten komen we min of meer allemaal tegen op Landgoed Heeswijk en de Berkt.

Er was sprake van een duidelijke hiërarchie in de lanen; die met het regelmatige plantverband en gelijksoortige bomen, vaak eik, leiden naar het landhuis of kasteel. Ook de dubbele of zelfs driedubbele rijen duiden op de belangrijkste lanen. Goed voorbeeld hiervan dicht bij huis is kasteel Heeswijk. De oprijlaan van het kasteel bestaat uit vier rijen eiken in een min of meer gelijkmatig driehoeksverband (zie intermezzo Kasteel Heeswijk). De laan rondom het kasteel is een dubbele rij bomen in regelmatig verband. Minder belangrijke lanen zijn minder monumentaal. Dit kan een laan zijn met gemengde bomen in regelmatig verband of in onregelmatig verband maar wel gelijkjarig. Een derde type is een ‘houtwallaan’ of ‘sierplenterbos’.

In oude handboeken voor parkaanleg (achttiende en negentiende eeuw) komt een laantype voor waar door de gebruikers van het landgoed naar behoefte bouw-, gerief- en brandhout uit het bos haalden, en de laan of het bos zelf in stand bleef en regenereerde. De basis van een ‘sierplenterlaan’ of ‘houtwallaan’ wordt gevormd door volwassen bomen in lanen of als solitaire bomen. In de vakken daartussen staat het eeuwig jonge plenterbos. Voor de lanen is eik of linde een goede keuze, omdat deze bomen veel licht doorlaten voor het jonge bos eronder, en voor de kruiden op de bosbodem. Onder beuken worden de bosvakken te donker.

Het plenteren, bestaat er dan uit, om het struweel tussen de eikenlanen kunstmatig in een jong stadium te houden. Zodra een boom te groot wordt, en een bedreiging wordt voor de lanen-hoofdstructuur, of voor de jonge bomen om hem heen, wordt hij eruit gehaald. Nooit wordt een vlakte in z’n geheel gekapt. Het gaat altijd om een paar bomen, dan weer jaren niks, en dan weer eens een boom.

Huidige situatie lanen en houtwallen

Gewenste situatie op eigendom

Gewenste situatie gehele landgoed

Herstelplan lanen
De lanen van landgoed de Berkt zijn niet meer compleet. Er is erg veel verloren gegaan in de tijden van de ruilverkaveling.

In de beschrijving van de lanen van de Berkt moeten we onderscheid maken tussen het grote landgoed de Berkt van rond 1800 van 111 ha en het huidige Landgoed de Berkt in bezit van familie de Laat. We beschrijven eerst het grote geheel, en de toekomstwens. Daarna de uitwerking op het grondgebied van familie de Laat.

De kaart hiernaast laat de huidig aanwezige lanen en houtwallen zien die ooit onderdeel waren van landgoed de Berkt. Alleen een aantal lanen met verharde wegen zoals de Vinkelsestraat en een deel van de Kasteellaan en een aantal lanen met zandpaden zoals de Jonkerstraat en Schaapssteeg is herkenbaar als monumentale eikenlaan. Van de lanen van het sterrenbos zijn slechts enkele kleine delen nog herkenbaar door de aanwezigheid van een aantal grote eiken.

Vanuit cultuurhistorisch perspectief is het zeer wenselijk om het bijzondere lanenpatroon van groot Landgoed de Berkt te herstellen. Vooral de unieke aanwezigheid van lanen met zandpaden in combinatie met natuurgebieden maakt het gebied buitengewoon aantrekkelijk voor wandelaars en fietsers. Deze ambitie staat ook in de beleidsstukken omschreven.

Recentelijk heeft de familie de Laat een aantal houtwallen van Staatsbosbeheer overgenomen.

Fasering en toekomst
Het ontwerp van het landgoed geeft het gewenste toekomstbeeld aan. De familie de Laat heeft niet alle gronden van het oorspronkelijk sterrenbos in bezit. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het zeer wenselijk dat op termijn, de hoofdstructuur van het sterrenbos hersteld kan worden. Hierbij stellen wij niet voor om letterlijk het lanenpatroon te herstellen maar in de geest van het oorspronkelijke sterrenbos. De diagonalen en de noord-zuid laan door het kruispunt van de diagonalen zijn in hiërarchie het belangrijkst. Een zekere mate van openheid is gewenst vanuit ruimtelijk optiek en vanuit de natuurdoelstellingen.

Op termijn kunnen wij ons voorstellen dat het huidige akkerbouwgebied wat nu niet in bezit is van Familie de Laat een agrarische functie krijgt passend bij het landgoed zoals bijvoorbeeld biologische voedselproductie óf een natuurbestemming. Deze toekomstwens past bij het cultuurhistorische beleid van de gemeente Bernheze.

Legenda gewenste situatie gehele landgoed

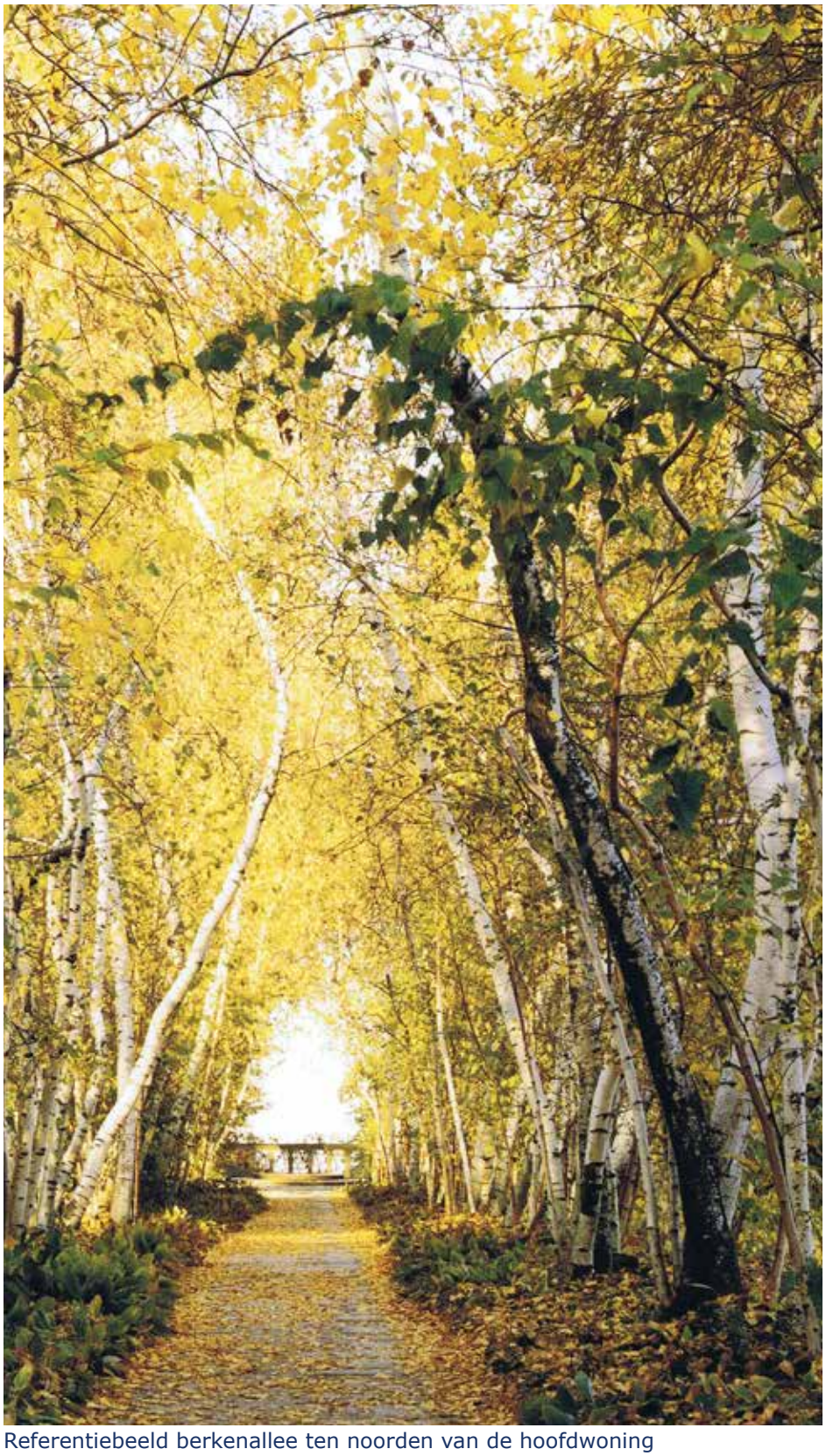

Referentiebeeld berkenallee ten noorden van de hoofdwoning

Referentiebeeld Berktlaan

Referentiebeeld groep van bomen in het westelijk vochtig hooiland

Landschapsontwerp Landgoed de Berkt | Te realiseren op korte termijn binnen bestaande eigendomssituatie familie de Laat

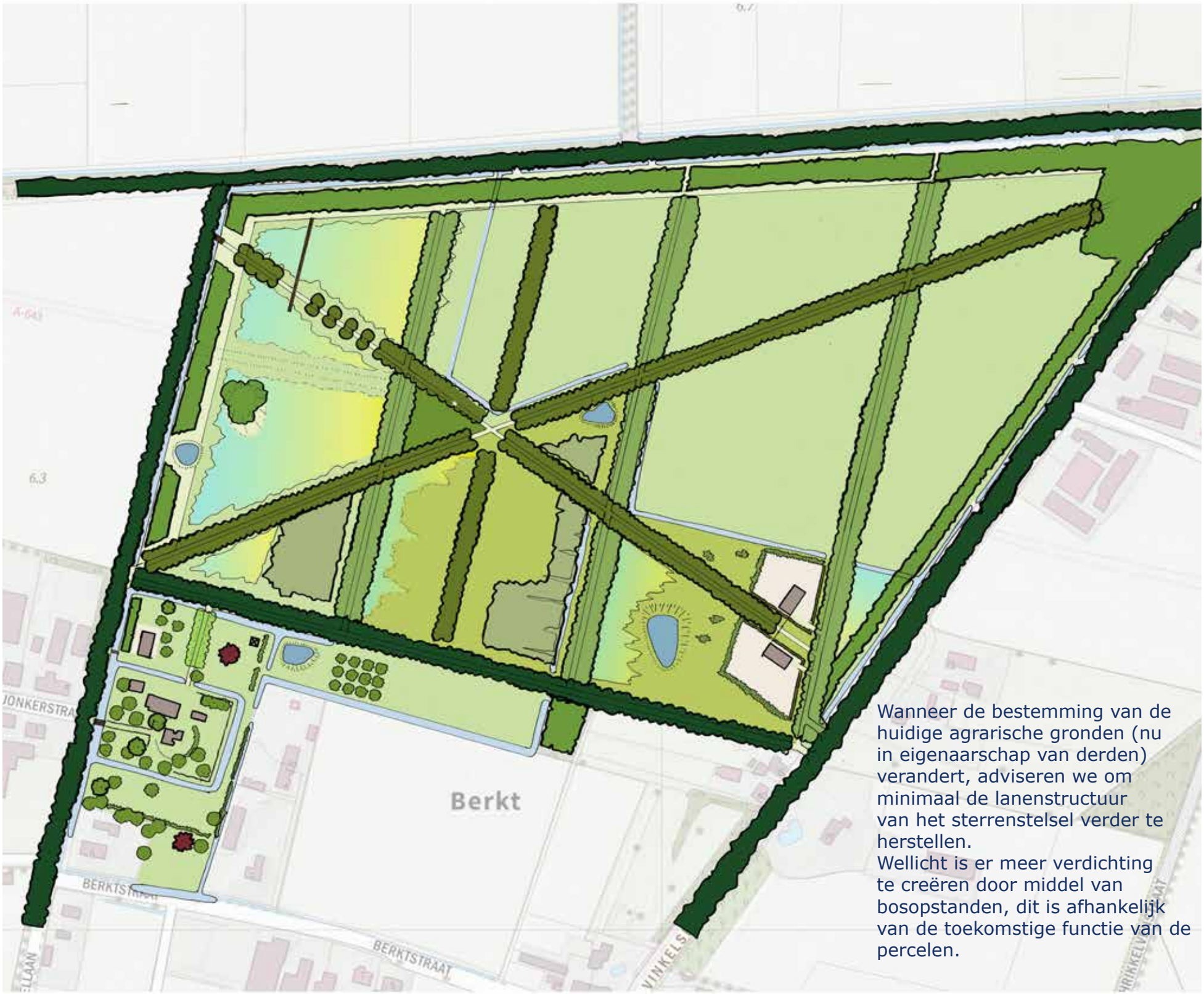

Wanneer de bestemming van de huidige agrarische gronden (nu in eigenaarschap van derden) verandert, adviseren we om minimaal de lanenstructuur van het sterrenstelsel verder te herstellen.
Wellicht is er meer verdichting te creëren door middel van bosopstanden, dit is afhankelijk van de toekomstige functie van de percelen.

Landschapsontwerp Landgoed de Berkt | Gewenste situatie in de toekomst

Laantypes op kaart

Ontwerp lanen en profielen van het sterrenbos
Een belangrijke bron voor 19e eeuwse tuin- en parkgeschiedenis vormen de minuutplannen van de 1[1] kadastrale opname uit 1820-1832. Voor landgoed de Berkt is die ook aanwezig en dit plan is de onderlegger geweest voor de reconstructie van het lanenplan in de geest van het oorspronkelijke landgoed, maar met inachtneming van de functie voor deze tijd.

Op basis van veld- en literatuuronderzoek hebben wij een plan gemaakt voor herstelaanplant van de lanen. Niet alle lanen waren gelijk in hiërarchie en uitstraling. Ook is er een keuze gemaakt welke lanen van het sterrenbos worden hersteld. Dit is deels gebaseerd op praktische gronden, zoals het niet in eigendom hebben van de grond, maar ook vanuit een visie op de hiërarchie en uitstraling van de lanen passend bij de allure van het landgoed. De diagonalen en de middelste nood-zuid laan door het hart zijn in hiërarchie het belangrijkst. Deze lanen zijn monumentaal van karakter. Er worden een viertal type lanen onderscheiden in orde van hiërarchie en allure:

Laan type 1: De brede klassieke dubbele laan van zomereik met (zand)weg.
Een laan in vierkantsverband, van één soort. Deze laan is nog terug te vinden op delen van de Kasteellaan, Jonkerstraat en Vinkelsestraat.

Laan type 2: De smalle klassieke dubbele laan van verschillende lindensoorten met wandelpad. Deze lanen vormen de monumentale ster van het landgoed. De diagonalen leiden naar het hart van het sterrenbos en zichtlijnen zowel in de laan als over graslanden maken deze route aantrekkelijk. Er is gekozen voor een lindenlaan met een menging van verschillende soorten linden (Tilia cordata, Tilia platyphyllos, Tillia europaea ‘pallida’) vanwege de natuurdoelstelling van het landgoed en de klimaatbestendigheid van de boomsoort. De diagonaal in de noord-west hoek (type 2b) die het vochtige hooiland kruist wordt minder dicht aangeplant (plantafstand 15 meter i.p.v. 9 meter om minder schaduw op de graslanden te creëren). In het oosten is een deel van de diagonalen op dit moment niet realiseerbaar, omdat deze gronden niet in eigendom zijn. Het is zeer wenselijk dat in de toekomst dit diagonaal afgemaakt wordt tot aan het bosje op de hoek Vinkelsestraat-Schaapssteeg.

Laan type 3: De symmetrisch gemengde houtwallaan of sierplenterlaan.
Dit zijn lanen van onregelmatig geplante dubbele rijen grote bomen van verschillende soorten, met een onderbegroeiing van (sier)struweel. De laan is monumentaal door het tunneleffect en kleurrijke onderbeplanting in het voor- en najaar. Dit type laan is reeds aanwezig op het landgoed, de oost-westlaan tussen de kasteellaan en de Vinkelsestraat en de Schaapssteeg bestaat voor een deel uit dit type laan.

Laan type 4: Symmetrisch gemengde dubbele laan zonder onderbegroeiing.
In noord-zuid richting waren in het sterrenbos van oorsprong vier lanen. Van deze lanen zijn nog enkele delen aanwezig. Ze bestaan uit gemengde dubbele bomenrijen zonder onderbegroeiing bestaande uit verschillende boomsoorten (eik, berk, linde, iep, beuk, haagbeuk esdoorn, es). De in vier rijen in driehoeksverband geplante bomen van verschillende soorten bevordert de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het landgoed. Wisselend zicht op het landgoed wordt geboden, omdat

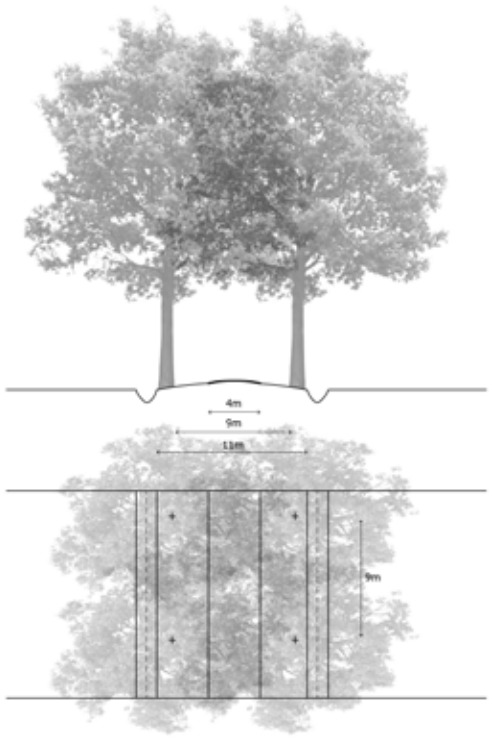

Laan type 1

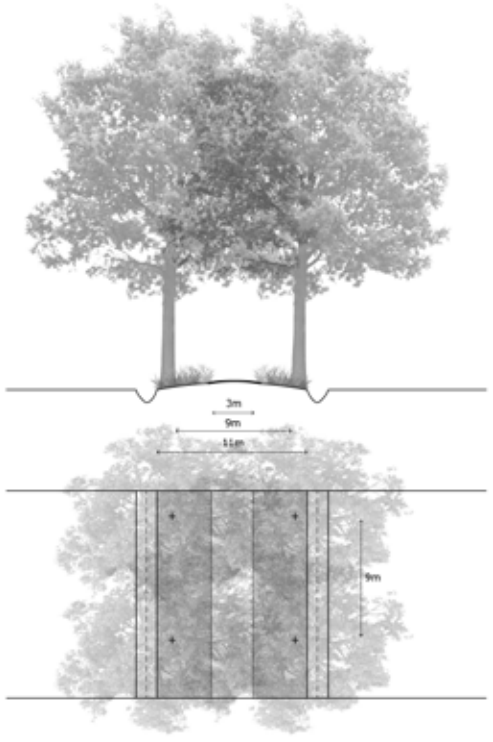

Laan type 2

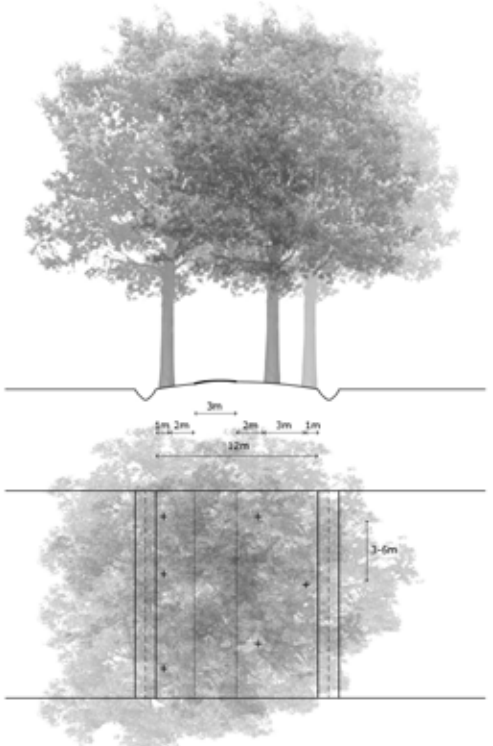

Laan type 3a

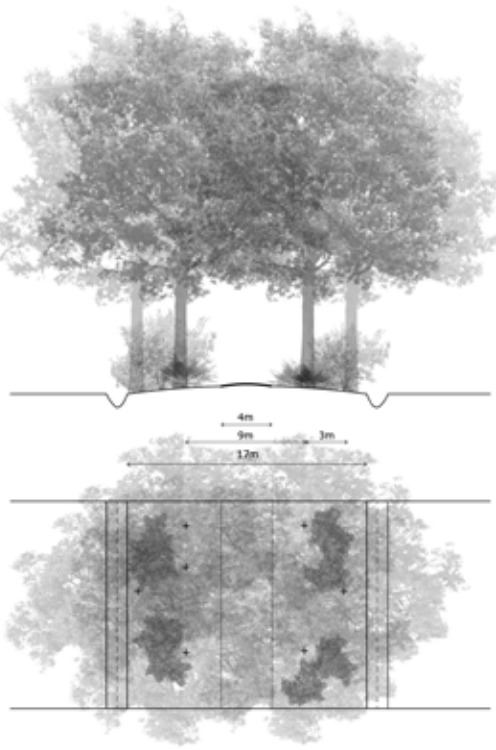

Laan type 3b

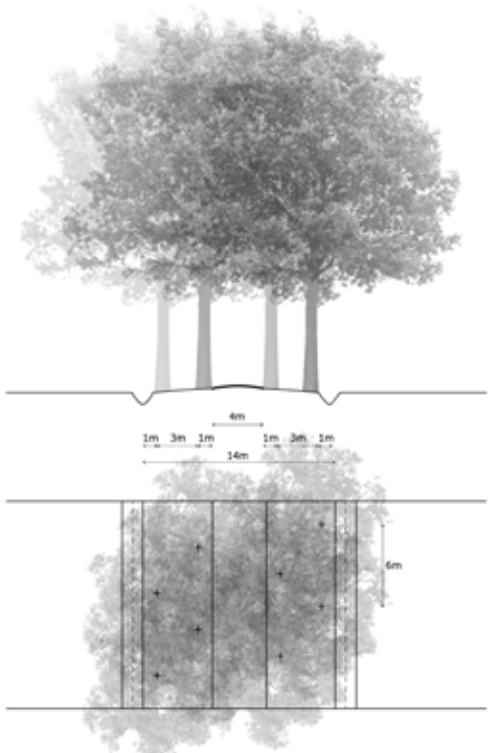

Laan type 4

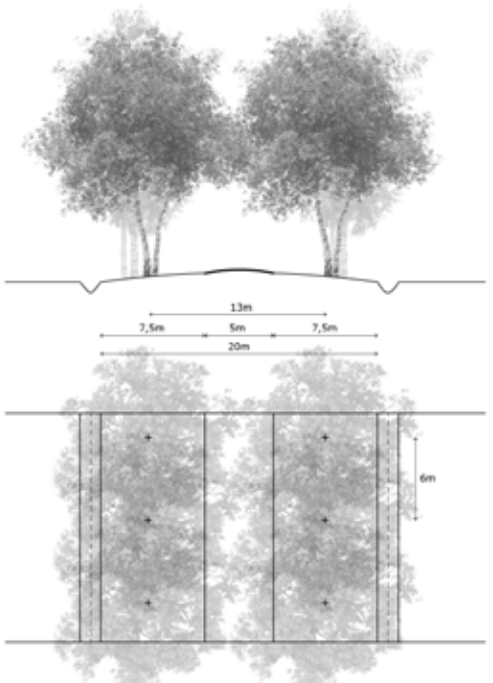

Laan type 5

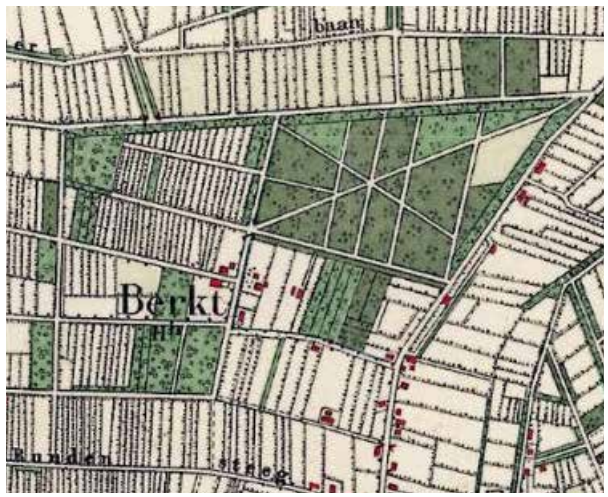

Historische kaart 1922 waar de omlijsting van houtwallen goed op te zien is

afwisselend links en rechts bos verreist, wat de wandeling aantrekkelijk maakt.

Optioneel laan type 5: Berkenlaantje
Het berkenlaantje is ondergeschikt aan de andere lanen. Bij het berkenlaantje naar de achteringang van het landhuis wordt het bestaande zandpad behouden. Vanwege de naam van het landgoed is er gekozen voor berken.

Houtwallen rondom het sterrenbos
Op de historische kaart van 1922 is goed te zien dat er een houtwal rondom het landgoed lag. Het ontwerp stelt voor om deze omlijsting gedeeltelijk te herstellen. Dit betekent dat een houtwal van 10 tot 15 meter breed aangelegd gaat worden langs de Kasteellaan en de Schaapssteeg. Langs de Vinkelsestraat is deze houtwal reeds aangebracht door de eigenaar.

De reden voor herstel is tweeledig. Ten eerste is het van toegevoegde waarde voor de natuur. Een met inheems plantmateriaal aangeplante houtwal heeft een ecologische betekenis voor diverse vogels, insecten en kleine zoogdieren. Bovendien creëert de houtwal rust op het landgoed, vooral belangrijk voor het groepje reeën dat hier rust en bescherming zoekt in de bospercelen.

Hydrologisch heeft de houtwal langs de Kasteellaan ook een betekenis. Door letterlijk een klein walletje op te werpen kan er water opgezet worden op het vochtige hooiland. Het schone kwelwater wordt gescheiden van het verrijkte agrarische water.

Ruimtelijk heeft de houtwal ook een functie. Zoals opgemerkt was het landgoed vroeger bosrijk. Dit had rechtstreeks een verband met de economische functie van het landgoed, namelijk een bosgebied voor de jacht en houtproductie. Met het gedeeltelijk herstellen van de houtwal wordt een deel van de beslotenheid van het landgoed hersteld.

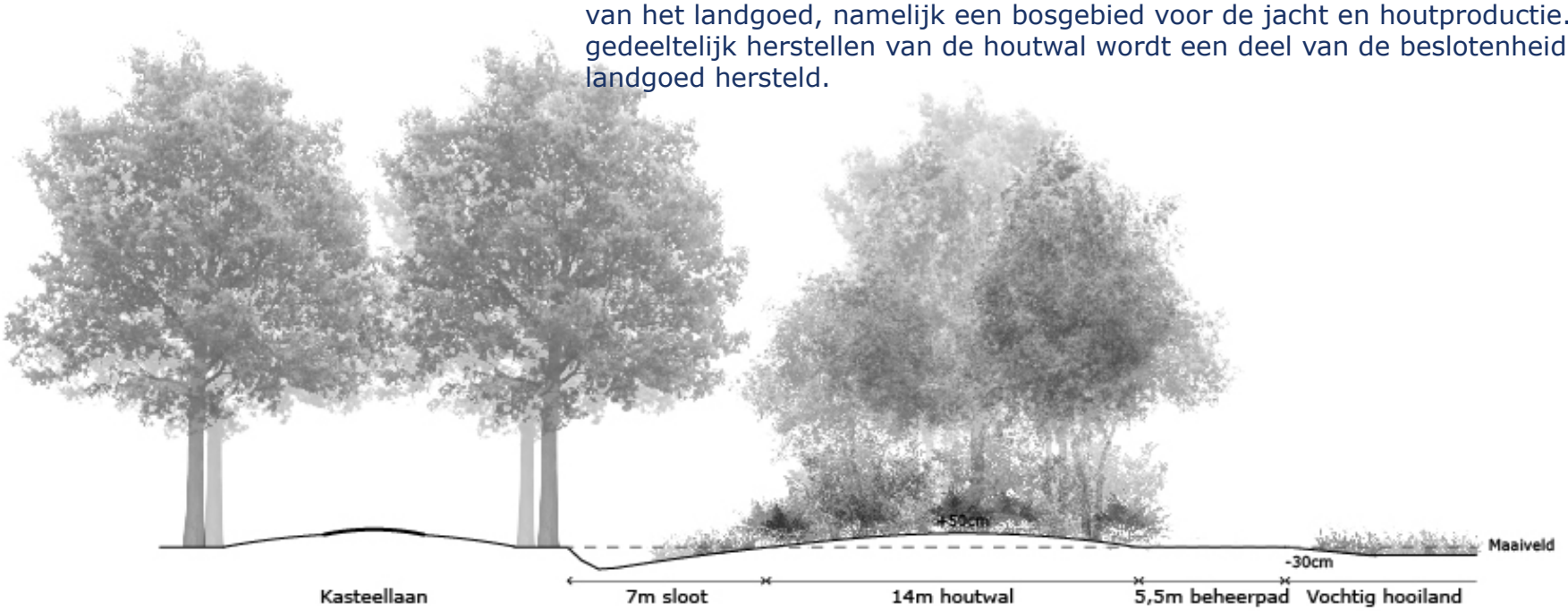

Principe profiel houtwal

Zicht op de reeds aangeplante houtwal aan de Vinkelsestraat

Intermezzo | Kasteel Heeswijk

Kasteel Heeswijk

Kasteel Heeswijk is een voormalige waterburcht, daterende uit de 11e eeuw. Het kasteel begon als motte-burcht, die in de loop van de middeleeuwen werd afgevlakt zodat er ruimte kwam voor een kasteel. Het kasteel kent een rijke geschiedenis. Er is in de 17e eeuw meerdere malen geprobeerd om het kasteel in te nemen, dit lukte alleen Frederik Hendrik, die later 's-Hertogenbosch belegerde. In 1672 leefde de Zonnekoning, Lodewijk de 14e, op Kasteel Heeswijk tijdens zijn strijd tegen de Republiek. Later, aan het eind van de 18e eeuw, werd het kasteel als hoofdkwartier gebruikt tijdens de Franse Revolutie. In 1835 kocht gouverneur André baron van den Bogaerde van Terbrugge het in verval geraakte kasteel en startte meteen een grootse verbouwing.

Landgoed de Berkt is verbonden met Kasteel Heeswijk doordat ze in de periode 1842-1848 in eigendom waren van dezelfde familie, namelijk familie van den Bogaerde van Terbrugge. Kasteel Heeswijk was de hoofdwoning en Landgoed de Berkt werd gebruikt als jachthuis en vertier.

(bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Kasteel_Heeswijk)

Een van de lanen van kasteel Heeswijk

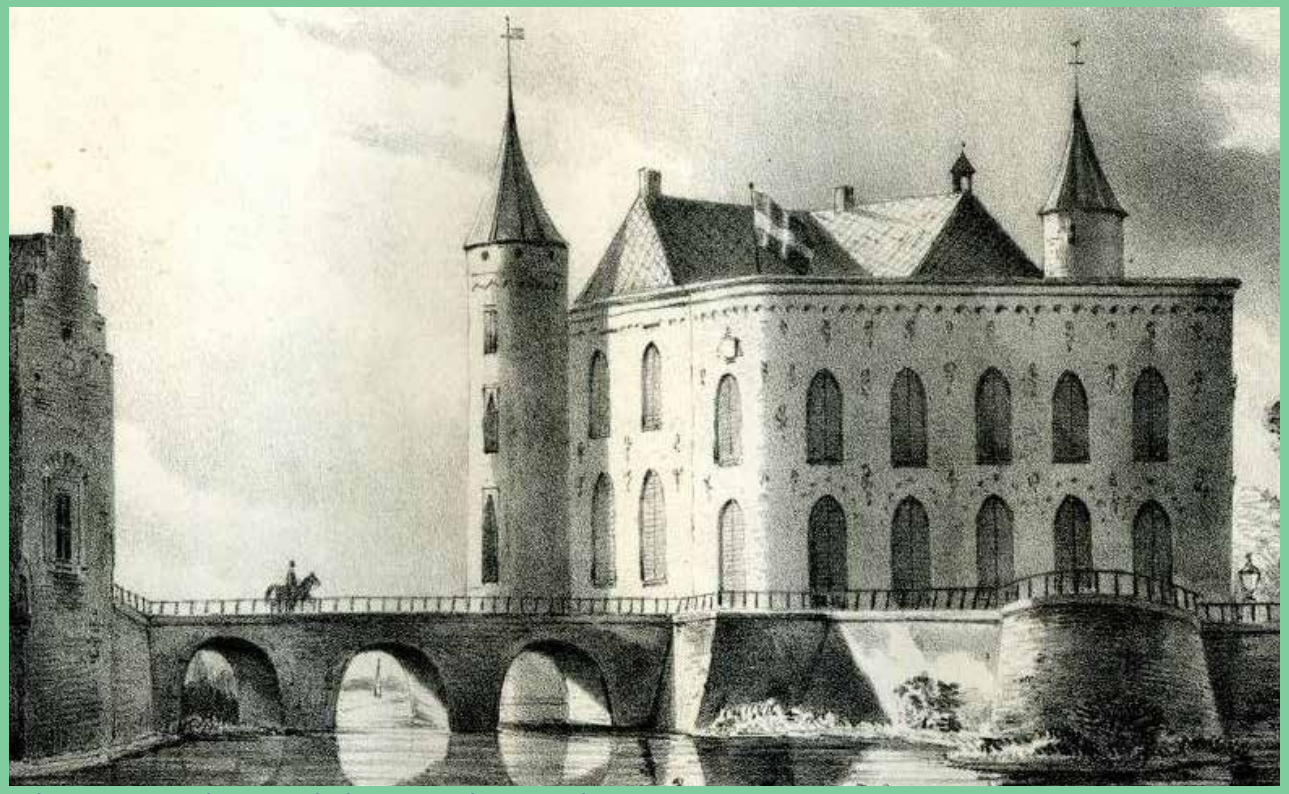

Tekening Kasteel Heeswijk door J.C. Christ rond 1841-1846

Profiel 1 Enkele laan in vierkantverband

Profiel 2 Dubbele laan in driehoeksverband

Profiel 3 Houtwallaan

Profiel 4 Dubbele laan in verschoven driehoeksverband

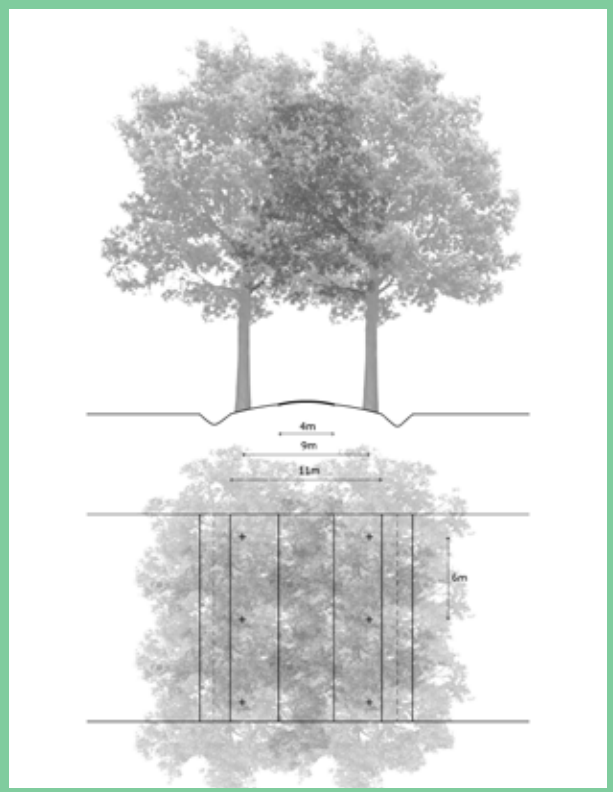

Principe profiel 1

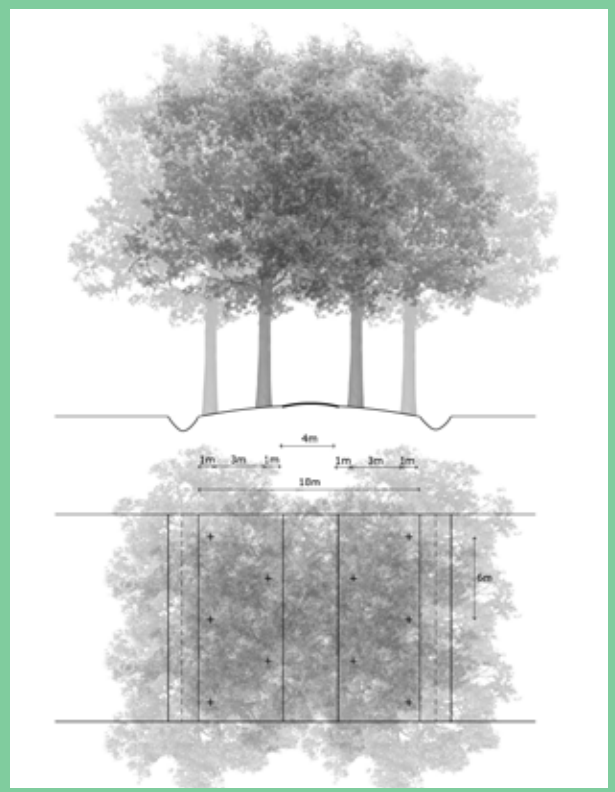

Principe profiel 2

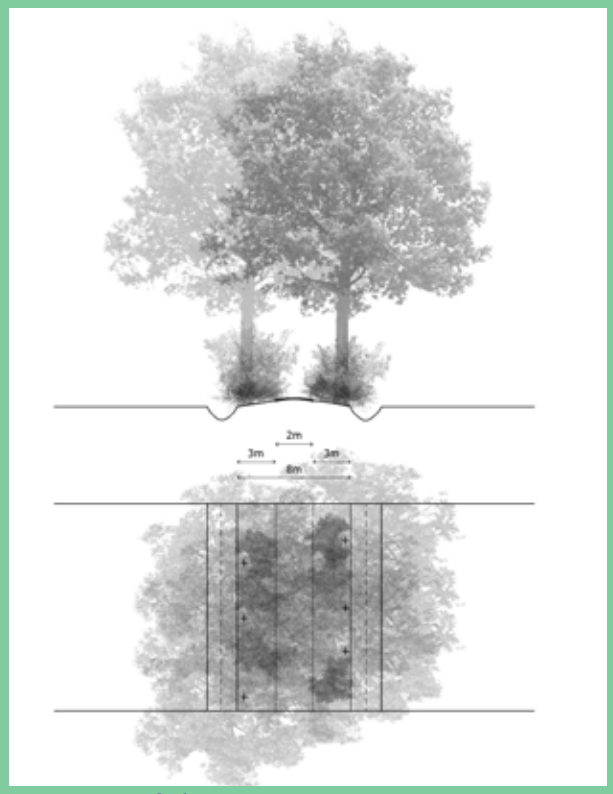

Principe profiel 3

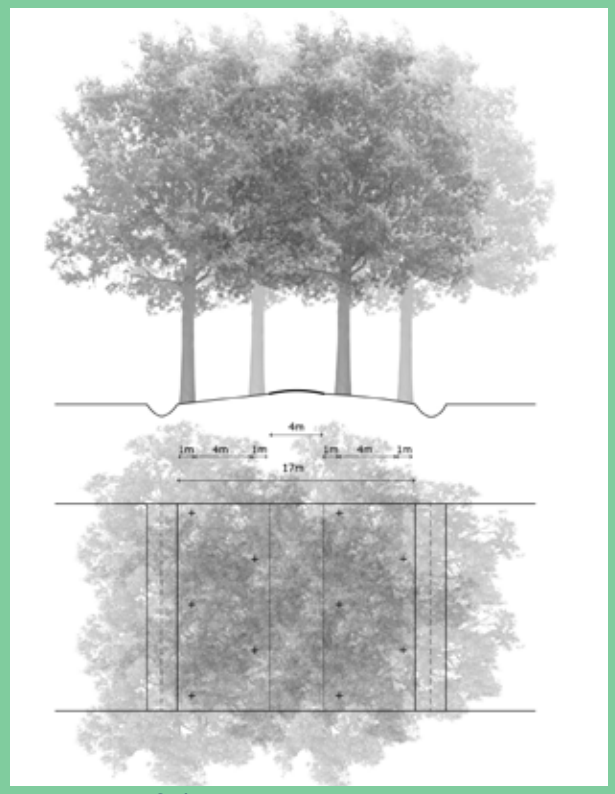

Principe profiel 4

Zicht vanaf de kruising van het lanenstelsel naar de noord-oost punt

Referentiebeeld groep gemengde beuken

Bestaande beukengroep ten zuiden van de hoofdwoning als referentie voor nieuwe groep

Zichtlijnen

Zichtlijnen naar of over het landgoed zijn belangrijk om de ruimtelijke structuur en weidsheid van het landgoed te kunnen beleven. Ook gaat er een zekere monumentaliteit vanuit van goed ontworpen zichtlijnen. Het ontwerp zet in op de lanenstructuur als zichtlijnen. Echter, in tegenstelling tot het oorspronkelijk Sterrenbos, is er tussen de lanen niet overal bos maar zijn er ook kleur- en structuurrijke graslanden. Zichten onder de lanen door zijn minstens zo belangrijk.

Vanuit het huis hebben we een optionele berkenallee en een groep beuken in het open grasveld voorgesteld als richtpunt in de noord-zuid zichtas.

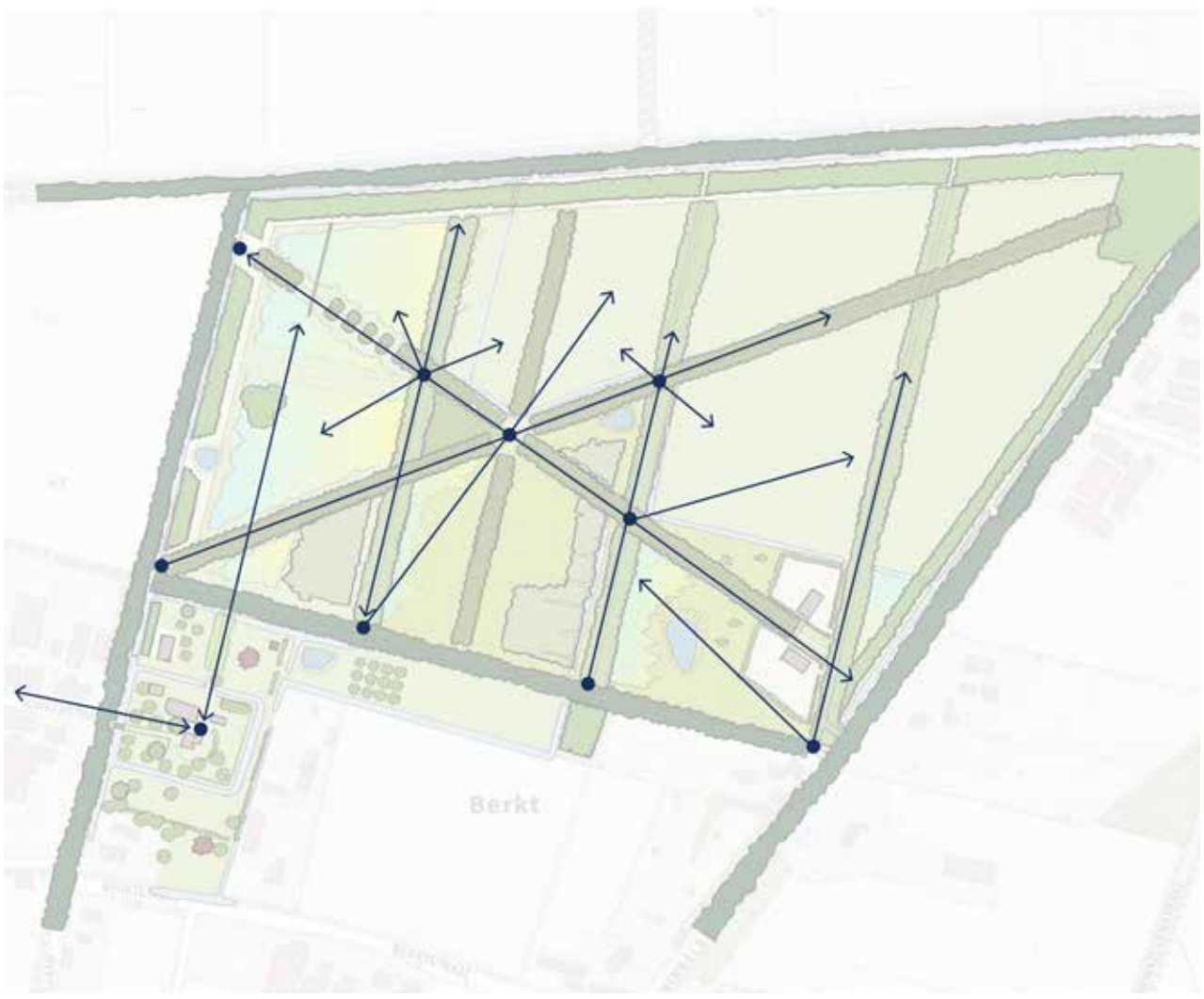

Zichtlijnen op kaart

IJsvogel

Das

Referentie optionele vleermuistoren met steenuil nestkast (Faunatoren Boxmeer)

Natuurlandgoed

Huidige situatie

Het huidige landgoed bestaat uit 2,5 ha bestaande natuur, provinciale ecologische hoofdstructuur, 0,6 ha tuin, erf en gebouwen en 8,2 ha agrarische gronden met daarop enkele landschapselementen in agrarisch natuurbeheer. De reguliere maïsteelt op 5,5 ha landbouwgrond is omgezet naar grasland en later omgevormd tot kruidenrijk grasland door verschraling, er zijn enkele landschapselementen aangelegd passend in de cultuurhistorische groenstructuur, er is een ijsvogelwand geplaatst en 6,8 ha zijn opgenomen als planologische natuur op de provinciale natuurkaart.

Er komen verschillende diersoorten voor in het landgoed, zoals de egel, de rode eekhoorn, diverse marterachtigen, de das, bosuil, ijsvogel, grote bonte specht en andere vogels en zomergasten. Door de afwisseling van bos, natuurlijke graslanden, houtwallen en gebufferd water, is er een goed leefklimaat ontstaan voor verschillende zeldzame soorten als de waterspitsmuis, bunzing en diverse vleermuissoorten. Ook zorgen de breuk door het landgoed en de overgang van dekzand naar beekgrond voor natuurlijke gradiënten van vochtig naar droog en voedselrijk naar voedselarm. In combinatie met de aanwezige historische bosbeplanting is er een waardevolle vegetatie gecreëerd op het landgoed. Wijst indicatoren zoals pluimzegge en rijke bossoorten zoals de mannetjesvaren, bevestigen deze waardevolle vegetatie.

Gewenste toekomstige situatie

Het uiteindelijke doel is om een natuurlandgoed te ontwikkelen, natuurlandgoed De Berkt. Het gewenste natuurlandgoed bestaat uit kruidenrijk en bloemrijk grasland, bomenrijen, houtsingels, struweelhagen, poelen en vochtig hooiland. Nieuwe landschapselementen, zoals lanen en houtsingels, zullen de historische groenstructuur versterken en tegelijkertijd de biodiversiteit van het landgoed, waardoor meer leefgebied voor verschillende dier- en plantsoorten ontstaat.

Dit is tevens de nieuwe ‘economische’ functie van het landgoed als natuurlandgoed De Berkt levert een ecosysteemdienst aan zijn omgeving door de biodiversiteit op haar landgoed zo maximaal mogelijk te ontwikkelen. Natuur en biodiversiteit zijn gebaat bij een zo gedifferentieerd mogelijk landschap met veel gradiënten en randzones. Een uitgekiend watersysteem hoort daarbij. Bovendien heeft het landgoed ook een duidelijke maatschappelijke waarde aan de directe omgeving en toekomstige bewoners van de dorpsuitbreiding aan de zuidwest kant van Heesch door de openstelling van het landgoed.

Fauna doelstellingen

- Zoogdieren: de aanwezigheid van de das laat zien, dat het landgoed een grote potentie biedt voor diverse marterachtigen en andere zoogdieren. Het bos, natuurlijke graslanden, houtwallen in combinatie met gebufferd water biedt kansen voor zeldzame soorten zoals de waterspitsmuis, egel, bunzing, diverse vleermuissoorten en de ondergrondse woelmuis.
- Vogels: door grote variatie op het landgoed van biotopen, kunnen veel vogelgroepen een plekje vinden. De steenuil is benoemd als ambassadeursoort voor de gemeente Bernheze.

Kommavlinder

Waterspitsmuis

Zwartblauwe Rapunzul

We stellen de volgende optionele maatregelen voor:

- Het plaatsen van een vleermuistoren met een steenuilkast in de nok verwerkt. Op de afbeeldingen op de vorige pagina is een voorbeeld te zien voor deze toren. De toren kan naast een ecologische functie ook een recreatieve functie hebben doordat het een landmark wordt op het landgoed, het landgoed wordt daardoor nog meer herkenbaar.

Flora doelstellingen
Door de aanwezigheid van breuken in de omgeving en de daardoor aanwezige gradiënten van vochtig naar droog en voedselrijk naar voedselarm en door de historische bosbeplanting zijn de voorwaarden voor een waardevolle vegetatie ruimschoots aanwezig.

Doordat er kwelwater (wijst) aanwezig is op het landgoed, is het de ambitie om vochtig hooiland te realiseren op deze plekken. Dit vochtig hooiland maakt de ontwikkeling van een ambitieus natuurgebied met een hogere biodiversiteit mogelijk. Wijst indicatoren als pluimzegge en zwanenbloem, rijke bossoorten als mannetjesvaren, taxus en hulst bevestigen deze potentie.

De eigenaar heeft subsidie aangevraagd voor de natuur en landschapsontwikkeling.

In de GOB-inrichting zijn de volgende elementen opgenomen:

- Realisatie vochtig hooiland ca 3,6 ha
- Herstel van een brede cultuurhistorische hakhoutwal aan de noordzijde van het vochtig hooiland.
- Gedeeltelijk herstel van een cultuurhistorische sterrenboslanen
- Bestaand vochtig productiebos (dennenbos) omvormen tot structuurrijk vochtig hakhoutbos van 2 ha.
- Aanleg van kruidenrijk- en faunarijk grasland, uitgebreid foerageergebied voor de aanwezige dassenburchten in het gebied.
- Optioneel: Herstel van oude hoogstamboomgaard rondom de historische buitenplaats De Berkt.

Natuurdoeltypen (* aanwezige dassenburcht)

Referentiebeeld vochtig hakhoutbos

Referentiebeeld bos als spons

Referentiebeeld vochtig hooiland

Watersysteem
Herstel van het oorspronkelijke waterregiem is sterk aan te bevelen om de gewenste natuurontwikkeling van o.a. wijst vegetatie mogelijk te maken. Voor de naburige akkerbouw is het waterpeil nu verlaagd, waardoor verdroging in de hete zomers ontstaat. Door de opwarming van het klimaat zullen deze extreme weersomstandigheden regelmatig gaan optreden.

Op dit moment wordt het landgoed gevoed met agrarisch water vanuit de Vinkelsche Loop.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:
- Het waterpeil van het akkerbouwland in de toekomst verhogen. Deze wens is niet te vervullen door familie de Laat doordat deze gronden niet hun eigendom zijn. Vanuit cultuurhistorisch perspectief en vanuit beleidsdoelstellingen van de gemeente is het een ambitie om deze gronden op den duur ruimtelijk te betrekken bij het landgoed. Het beleid heeft de omgeving van de Berkt bovendien als waterbergingslocatie aangeduid.
- Het waterpeil te verhogen op het huidige landgoed zelf. Dit is via een regelbare stuw bij de doorbraak Berktlaan (oost-west laan tussen de Vinkelsestraat en Kasteellaan) te realiseren. Van oorsprong waren landgoederen ook verdeelpunten van water.
- Langs de inlaatsloot helofytenfilters aanleggen om het agrarische water te zuiveren, tot een redelijk natuurwater. Dit water voedt het rabattenbos, via bodempassage ontstaan kwelpunten tegen de lanen.
- Het vochtig hooiland, het rabattenbos en de kruidenrijke graslanden worden gevoed met grond- en kwelwater dat via helofytenfilter én bodempassage is gezuiverd.
- De poelen worden gevoed of met regenwater of met grond- en kwelwater.
- Een extra inlaat op het kruidenrijk grasland (het dassenland) in het hart van het landgoed. Dit om ook via bodempassage de bossen en vochtige hooilanden westelijk van de laan te voeden.

Het waterschap is bezig met de ontwikkeling van een alternatief systeem in het zuidelijk deel van de Berkt. Hierdoor wordt het in de toekomst mogelijk om de grachten van het kasteeltje te voeden vanuit het zuiden. Op den duur kan de scheiding tussen voedselrijk agrarisch water en kalkrijk en voedselarm kwel en wijstwater van elkaar gescheiden worden.

Het systeem dient nader uitgewerkt te worden in samenwerking met het waterschap.

Om de natuurwaarde van het gebied te herstellen wordt geadviseerd om van twee B-watergangen in het beschermd gebied natuurvriendelijke oevers te realiseren. Daarnaast wordt er geadviseerd om het maaiveld van het natuurgebied te verlagen, zodat het gebied nat wordt door de kwel van de peelrandbreuk die door het gebied loopt. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en de inrichting van het perceel met ondiepe poelen, waarin het regenwater en de kwel zich kan verzamelen, geeft meer variatie en biodiversiteit in flora en fauna binnen het beschermde gebied.

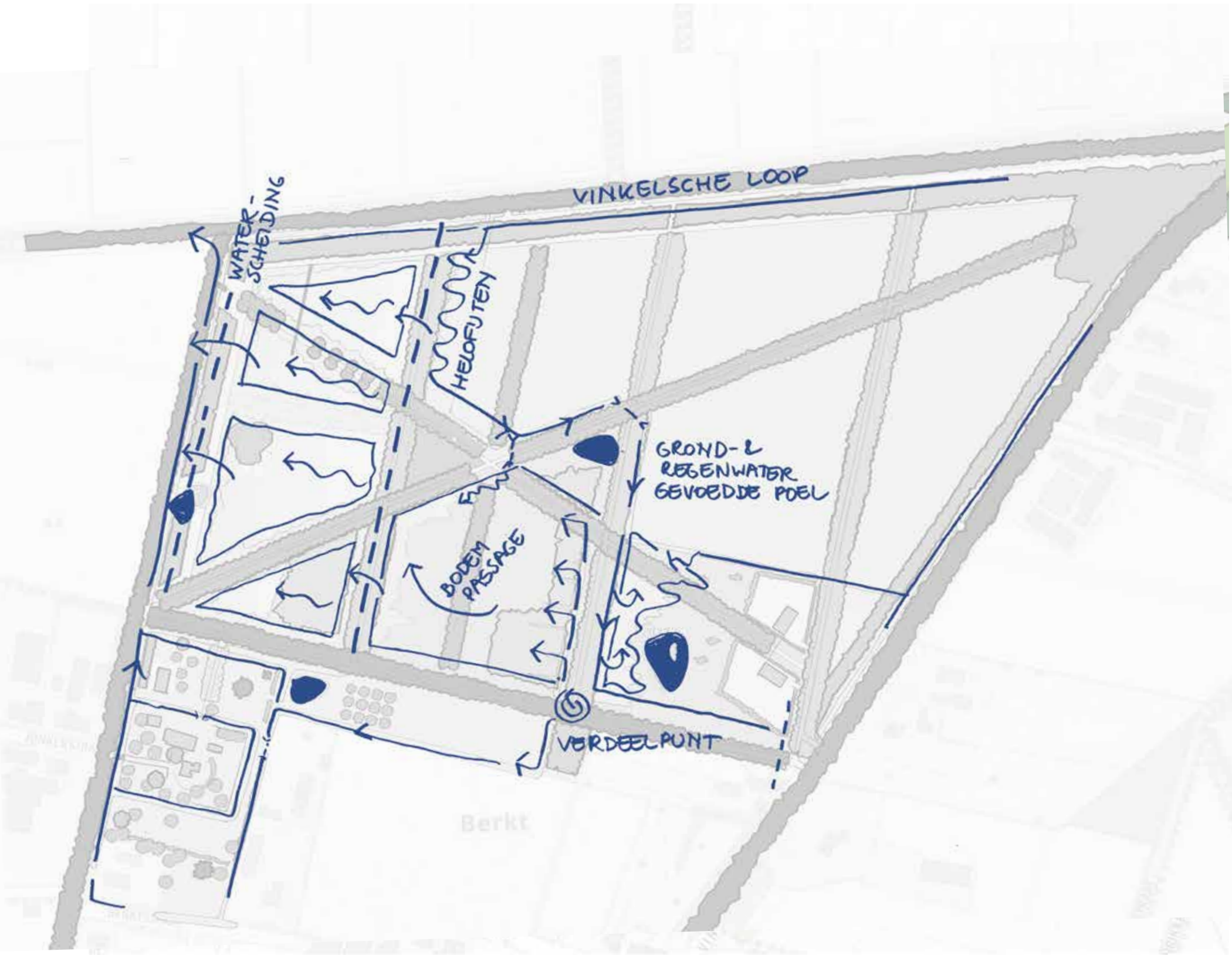

Watersysteem

Referentiebeeld beeldtaal verlichting
(kasteel Heeswijk)

Bestaande poort aan de Vinkelsestraat

Bestaande toegangspoort naar hoofdwoning als inspiratie voor beeldtaal (ontwerp Jan de Jong)

Routes
Het bestaande landgoed kent een aantal opengestelde wandelpaden; een vanaf de Vinkelsestraat tot aan de Kasteellaan met eventueel een ommetje naar het hart van het oorspronkelijk Sterrenbos. En een vanaf de oost-west laan naar het zuiden, achter de slotgracht om, naar de Berktstraat.

Met het herstel van het lanenplan ontstaat er de mogelijkheid om veel meer ommetjes te maken. De diagonaal vanaf de Vinkelsestraat tot aan de hoek Schaapssteeg – Kasteellaan is een zeer waardevolle aanvulling op het wandelpadensysteem en daarmee de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied. Ook zal de doorsteek vanaf de Schaapssteeg naar de Berktlaan een aantrekkelijke extra wandelroute toevoegen aan het wandelpadensysteem.

Routes te realiseren op korte termijn binnen bestaande eigendomssituatie

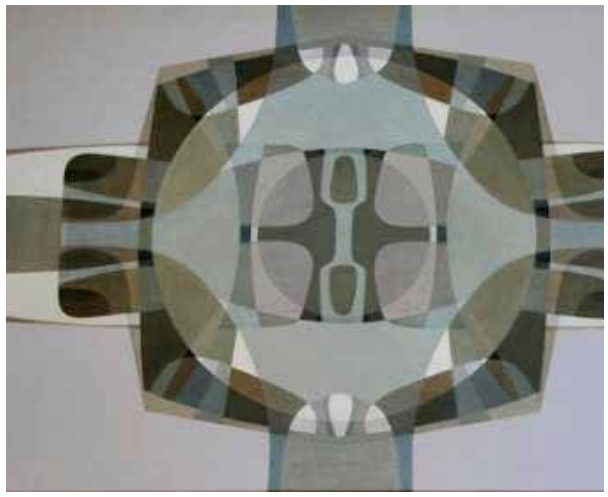

Kleurenpanel Bossche School (onwikkeld door Wim van Hooff)

Referentiebeeld meubilair van beton

Referentiebeeld hekwerk

Beeldkwaliteit en beeldtaal

Bij een landgoed van allure horen zichtlijnen, mooie poorten, siertuinen en zitgelegenheden op mooie locaties. Je moest immers trots je bezit aan je vrienden kunnen laten zien in het verleden. Familie de Laat wil hun landgoed vooral delen met natuurliefhebbers en wandelaars. Uitgebreid vertoon van pracht en praal horen dus niet bij dit landgoed. Toch stellen wij voor om, in alle bescheidenheid, alle meubilair op het landgoed in een zelfde beeldtaal te ontwikkelen.

De inspiratie hiervoor hebben wij gevonden in de taal van de Bossche school. Deze architectuurstijl, waarin het jachthuis is gerenoveerd, staat voor sobere, heldere lijnen zonder opsmuk. De Bossche school kleuren zijn warm grijs of grijsgroen. Kleuren die blenden met de natuur en dus prima passen bij dit nieuwe natuurlandgoed.

Poorten en toegangen te realiseren op korte termijn binnen bestaande eigendomssituatie

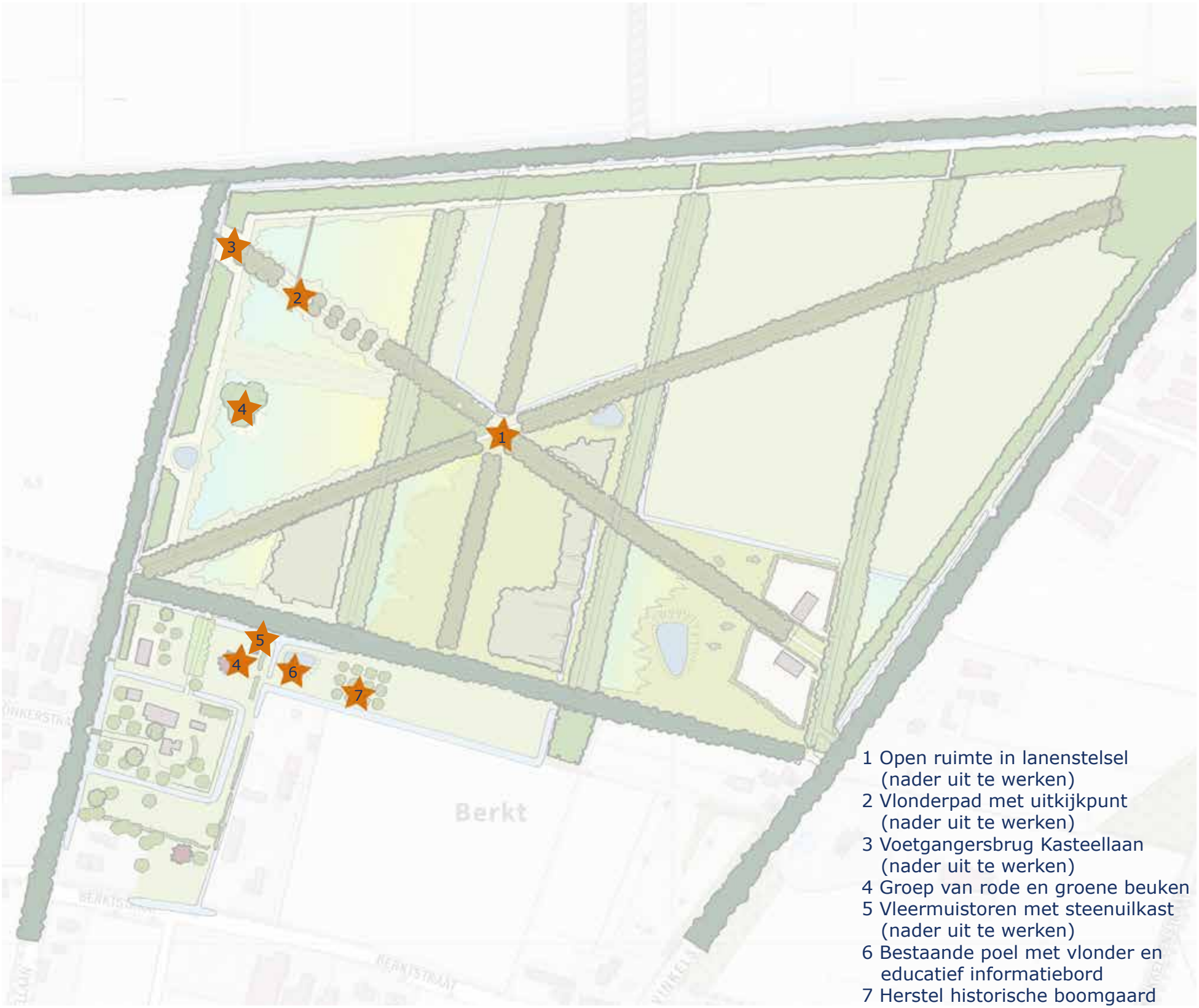

1 Open ruimte in lanenstelsel (nader uit te werken)
2 Vlonderpad met uitkijkpunt (nader uit te werken)
3 Voetgangersbrug Kasteellaan (nader uit te werken)
4 Groep van rode en groene beuken
5 Vleermuistoren met steenuilkast (nader uit te werken)
6 Bestaande poel met vlonder en educatief informatiebord
7 Herstel historische boomgaard

Bijzondere plekken

Referentiebeeld groep van rode en groene beuken

Referentiebeeld optioneel vlonderpad met uitkijkpunt

Bestaande poel met vlonder en educatief informatiebord

Referentiebeeld optionele voetgangersbrug Kasteellaan

Concept schetsontwerp ensemble Vinkelsestraat

Referentie beeldkwaliteit

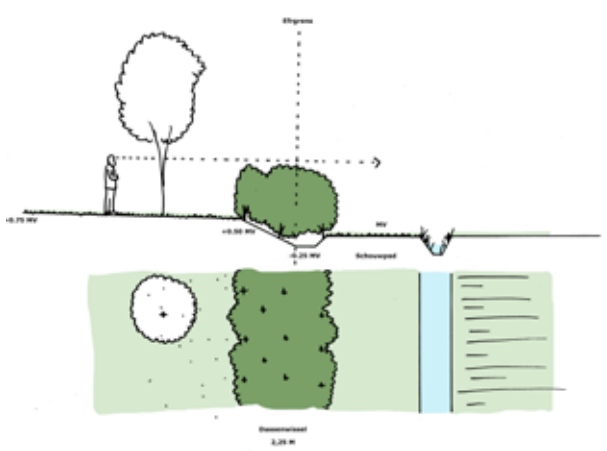

Doorsnede dassenwissel/kavelgrens

Ensemble Vinkelsestraat, inpassing twee nieuwe wooneenheden
Over de gewenste inpassing twee woningen van maximaal 750 - 1000 m^2 aan de Vinkelsestraat zegt het monumentenhuis Brabant het volgende:
'Het is van belang dat nieuwe woning in opzet en karakter ondergeschikt is aan de bestaande bebouwing. Geheel passend binnen de opvattingen van de huidige monumentenzorg, zijn nieuwe toevoeging onderscheidend van de bestaand elementen. Een verwijzing in het ontwerp naar landgoed De Berkt zorgt ervoor dat ook de verwijzing naar het landgoed en de samenhang worden gewaarborgd. Dit versterkt het landgoed als geheel'

Landhuis ensemble als poort
De inpassing van twee nieuwe wooneenheden op het landgoed is zorgvuldig ontworpen binnen de toekomstige gewenste structuur van het landgoed. De twee wooneenheden zijn gesitueerd rondom het beginpunt van de herstellen diagonale lindenlaan. Ze vormen samen één ensemble. De gezamenlijke perceel grootte is 4000m2.
Woonhuizen, erfafscheiding en poort van de laan vormen een architectonisch geheel. Het ensemble ligt achter de bestaande houtwal en zal beperkt zichtbaar zijn vanaf de Vinkelsestraat.

Terrein
Het agrarische terrein achter de bouwkavels wordt omgevormd tot kruidenrijk en natte graslanden. De oorspronkelijke gemengde laan met o.a oude eiken en berken met wandelpad wordt hersteld. Op het terrein wordt een poel aangelegd.

Beeldtaal landhuizen
De beeldtaal van de woningen refereert naar de ontstaansgeschiedenis van het landgoed en de architectonische stijl van het huidige hoofdgebouw. De eigentijdse moderne landhuizen vormen twee volumes welke ondergeschikt zijn aan het hoofdgebouw refererend naar langgevelboerderijen in de regio. De vormentaal is moderner en refereert naar de architectuurstijl Bossche School.

Ontsluiting
De toegang vanaf de Vinkelsestraat naar de twee woningen gebeurt op twee plaatsen waar de rij eiken onderbroken is. De ontsluitingsweg van de woningen ligt achter de bestaande houtwal.

Terreininrichting erf
De erven zijn aan de oostzijde begrensd met haagbeukenhagen (carpinus betulus). Dit refereert aan de beukenhagen bij het hoofdgebouw. Aan de tuinzijde wordt de erfgrens met het landgoed subtieler vormgegeven door middel van een hoogteverschil en verlaging met beplantingsgroepen van lage inheemse struikvormers, zoals gelderse roos, liguster, en meidoorns in het kruidenrijke grasland. Deze stuweelzone die vanuit de kavel niet overal het zicht op de omgeving blokkeert biedt beschutting en voedsel voor de das.

Ensemble Vinkelsestraat

Concept schetsontwerp ensemble Kasteellaan

Referentie beeldkwaliteit

Referentie beeldkwaliteit

Ensemble Kasteellaan
De eigenaar wil het bestaande ensemble langs de Kasteellaan opwaarderen. De ambitie is om de bestaande schuur te renoveren tot multifunctionele ruimte. De oude kippenschuur wordt omgebouwd tot mantelzorgwoning of Bed & Breakfast.
Er wordt voorgesteld om een nieuwe woning te realiseren in de boomgaard, aan de buitenzijde van de binnengracht. Dit is deels op de locatie van een oude schuur, die is afgebroken voor de aanleg van de binnengracht. Een deel van deze oude schuur is nog aanwezig aan de binnenzijde van de binnengracht, nabij het hoofdhuis.

Beeldtaal nieuw woonhuis
Het nieuwe woonhuis moet ondergeschikt zijn aan het bestaande hoofdhuis.
Qua volume (maximaal 1000 m3) en beeldtaal refereert het aan de voormalige veldschuur. Architectonisch is het denkbaar dat het deel aan de binnenzijde van de gracht qua materalen aansluit op de dwarsdeelschuur te weten zwart hout met een bakstenen plint. Dit deel zal ook als schuur in gebruik blijven. Het nieuwe deel aan de andere zijde van de binnengracht mag een modernere uitstraling hebben met gebruik van dezelfde materialen, bijvoorbeeld met meer baksteen. Details van het woonhuisgedeelte kunnen in de kleuren van de Bossche School.

Ontsluiting
De ontsluiting van het nieuwe woonhuis alsmede de mantelzorgwoning of Bed & Breakfast en multifunctionele ruimte is bereikbaar via de bestaande toegangsweg. Over de gracht is vanaf de kasteellaan een klein voetgangersbruggetje naar de brievenbus. Dit bruggetje is qua beeldtaal ondergeschikt aan de hoofdtoegang.

Parkeren voor zowel de nieuwe woning, en de multifunctionele ruimte geschiedt in de boomgaard op verstevigd gras. Hier kunnen 40 auto’s worden geparkeerd. De mantelzorgwoning krijgt twee parkeerplaatsen naast het huis binnen de gracht.

Terreininrichting erf
De nieuwe woning komt deels in de bestaande boomgaard. Terras en tuin liggen, verscholen vanaf de kasteellaan, achter een rhododendronstruweel. Het terras heeft uitzicht over de bestaande boomgaard en zichtlijnen naar het landgoed.

Ensemble Kasteellaan

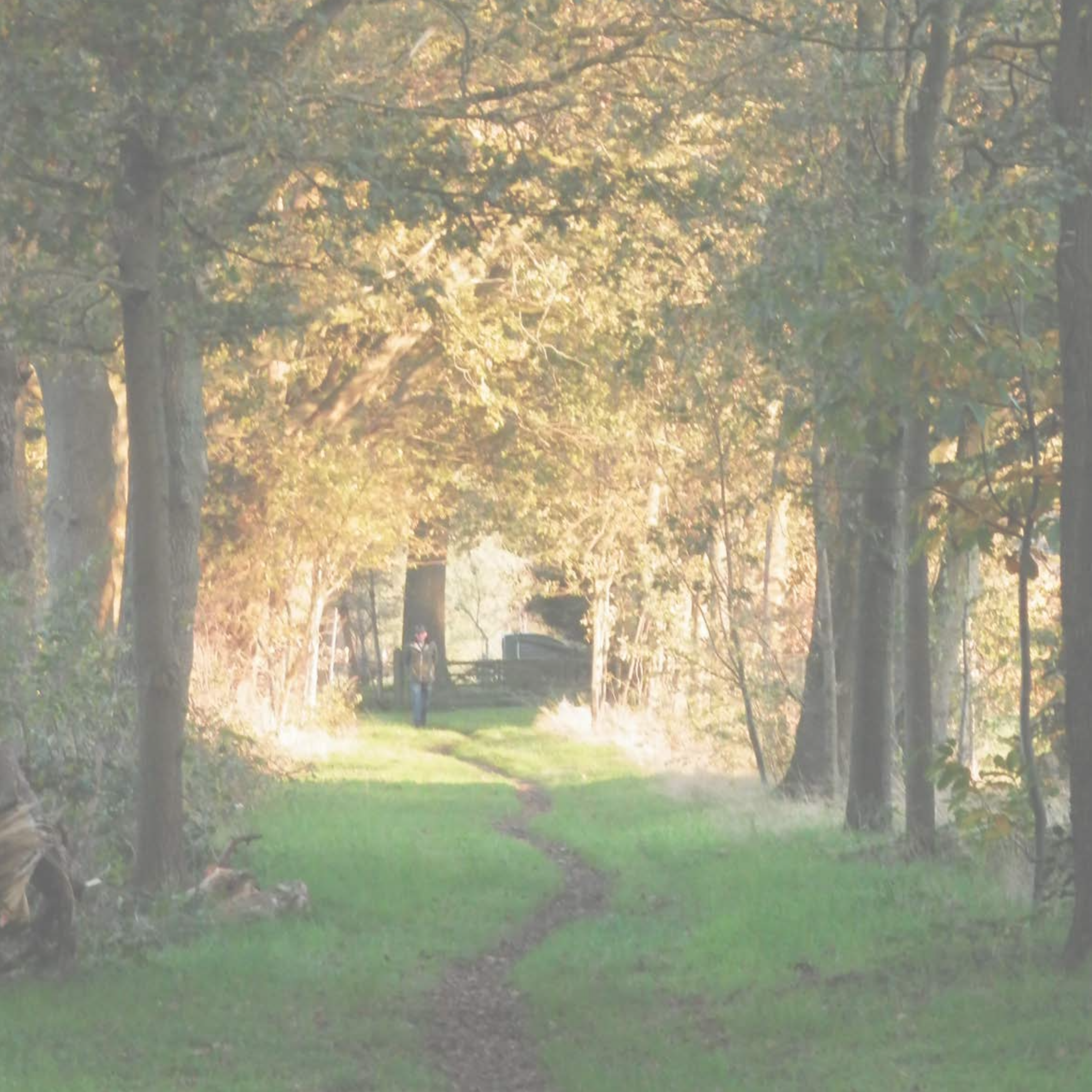

9. Bronnen

Geohydrologisch onderzoek Landgoed de Berkt, Avallo advies, 28 juni 2019

GROEN nr. 11, 1987 drs. Willem Overmars

Inrichtingsplan Landgoed Rozephoeve, Kruit|Kok Landschapsarchitecten 2016

Landschapsontwikkelingsplan Bernheze 2012-2022

Monumentenhuis Brabant, Landgoederen in Noord-Brabant

Alle aangeleverde onderzoeksrapporten door familie de Laat

Colofon

Titel:	Landgoed de Berkt, Heesch Landschapsontwerp definitief Versie 04
Opdrachtgever:	Familie de Laat
Uitgevoerd door:	Kruit | Kok Landschapsarchitecten
Ontwerpteam:	Esther Kruit, Mariëlle Kok, Marianne Bekkers, Puck van Hout
Projectnummer:	L1916
Documentnummer:	L1916 R004 definitief rapport herziene versie 31-05-2022
Datum | locatie:	31-05-2022 | Eindhoven

Adres:

Eindhoven
Strijp-S SWA 4.013
Torenallee 45
5617 BA Eindhoven
040-2516114

Oss
Raadhuislaan 2a
5341GM Oss
0412-624468

Website: www.kruitkok.nl

Email : esther@kruitkok.nl

© Kruit|Kok Landschapsarchitecten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Kruit|Kok Landschapsarchitecten.

Kruit|Kok hebben bij hun werkzaamheden de zorgvuldigheid in acht genomen die van haar kan worden verwacht. Aan de getoonde informatie in deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Op de werkzaamheden van KruitKok zijn de voorwaarden van toepassing zoals vastgelegd in De Nieuwe Regeling 2005 (DNR 2005).

KruitKok hebben met zorgvuldigheid de beelden in deze publicatie geselecteerd. Het kan voorkomen dat niet alle rechthebbenden van de gebruikte beelden zijn achterhaald. Belanghebbenden worden verzocht contact op te nemen.

KRUIT KOK
LANDSCHAPSARCHITECTEN